

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Prishtinë, më 4 shkurt 2019
Nr. ref.:AGJ 1323/19

AKTGJYKIM

në

rastin nr. KI01/18

Parashtrues

Gani Dreshaj dhe Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës (AAK)

Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, A. A. – U. ZH. nr. 64/2017, të 26 dhjetorit 2017

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, gjyqtare
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare
Safet Hoxha, gjyqtar
Radomir Laban, gjyqtar
Remzije Istrefi-Peci, gjyqtare dhe
Nexhmi Rexhepi, gjyqtar

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa është dorëzuar nga z. Gani Dreshaj, kandidat për Kryetar të Komunës së Istogut në zgjedhjet lokale të vitit 2017 (në tekstin e mëtejme: parashtruesi i parë i kërkesës), si dhe nga subjekti politik Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës (AAK) (në tekstin e mëtejme: parashtruesi i dytë i kërkesës).

2. Parashtruesi i parë i kërkesës si dhe parashtruesi i dytë i kërkesës (në tekstin e mëtejme kur Gjykata iu referohet bashkërisht: parashtruesit e kërkesës), përfaqësohen nga z. Arianit Koci, avokat nga Prishtina.

Vendimi i kontestuar

3. Parashtruesit e kërkesës kontestojnë kushtetutshmërinë e Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, A. A. – U. ZH. nr. 64/2017, të 26 dhjetorit 2017 në lidhje me Vendimin e Panelit Zgjedhor për Ankesa dhe Parashtrësia (në tekstin e mëtejme: PZAP), ZL. A. nr. 1142/2017, të 23 dhjetorit 2017.

Objekti i çështjes

4. Objekt i çështjes është vlerësimi i kushtetutshmërisë së vendimeve të lartpërmendura, me të cilat, sipas pretendimit, parashtruesve të kërkesës u janë shkelur të drejtat e tyre të garantuara me nenin 45 [Të Drejtat Zgjedhore dhe të Pjesëmarrjes] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta) dhe me nenin 3 të Protokollit nr. 1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejme: KEDNJ).
5. Parashtruesit e kërkesës po ashtu kërkojnë caktimin e masave të përkohshme duke kërkuar nga Gjykata që të ndalojë *“zbatimin e vendimit të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve (KQZ) për certifikimin e rezultatit të raundit të dytë të zgjedhjeve për kryetar të komunës së Istogut të 27 dhjetorit 2017 deri në vendosjen meritore të kësaj çështje nga Gjykata Kushtetuese”*.

Baza juridike

6. Kërkesa bazohet në nenet 21.4 [Parimet e Përgjithshme] 113. 1 dhe 7 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] dhe 116. 2 [Efekti Juridik i Vendimeve] të Kushtetutës, në nenet 27 [Masat e Përkohshme] dhe 47 [Kërkesa Individuale] të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejme: Ligji) dhe në rregullat 32 [Parashtrimi i Kërkesave dhe Përgjigjeve] dhe 56 [Kërkesa për masë të përkohshme] të Rregullores së punës së Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).
7. Më 31 maj 2018, Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata), miratoi në seancën administrative plotësim-ndryshimin e Rregullores së punës, e cila u publikua në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, më 21 qershor 2018 dhe hyri në fuqi 15 (pesëmbëdhjetë) ditë pas publikimit të saj. Rrjedhimisht, gjatë shqyrtimit të kërkesës, Gjykata i referohet dispozitave juridike të rregullores së re në fuqi.

Procedura në Gjykatë

8. Më 3 janar 2018, parashtruesi i parë i kërkesës dorëzoi kërkesën në Gjykatë.
9. Më 3 janar 2018, Kryetarja e Gjykatës caktoi gjyqtarin Altay Suroy gjyqtar raportues dhe Kolegjin shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Almiro Rodrigues (kryesues), Ivan Čukalović dhe Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

10. Më 5 janar 2018, Gjykata njoftoi parashtruesin e parë të kërkesës për regjistrimin e kërkesës. Të njëjtën datë, nga një kopje e kërkesës iu dërgua PZAP-it, Gjykatës Supreme dhe z. Haki Rugova, kandidat i subjektit politik Lidhja Demokratike e Kosovës (në tekstin e mëtejme: LDK), për kryetar të Komunës së Istogut, me mundësinë për të dorëzuar komentet e tyre për pretendimet e ngritura në kërkesën nr. KIO1/18.
11. Më 15 janar 2018, Gjykata kërkoi nga parashtruesi i parë i kërkesës që të qartësojë kërkesën e tij si dhe një kopje e kërkesës iu dërgua parashtruesit të dytë të kërkesës me mundësinë për të dorëzuar komentet e tyre për pretendimet e ngritura në kërkesën nr. KIO1/18.
12. Më 11 dhe 17 janar 2018, PZAP-i dhe z. Haki Rugova dorëzuan komentet e tyre përkitazi me kërkesën nr. KIO1/18.
13. Më 19 janar 2018, komentet e lartpërmendura iu dërguan parashtruesit të parë të kërkesës për ndonjë koment eventual.
14. Më 26 dhe 31 janar 2018, parashtruesit e kërkesës i dorëzuan përgjigjet e tyre, me ç'rast ripërsëritën qëndrimet e tyre për proces jo të rregullt zgjedhor, adresuan komentet e PZAP-it dhe z. Haki Rugova dhe paraqitën argumentet e tyre për çështje të shterimit të mjeteve juridike dhe të legjitimitetit procedural (*standing*).
15. Më 1 mars 2018, Gjykata në seancë shqyrtuese vendosi që vlerësimi i kërkesës të shtyhet për një datë tjetër.
16. Më 16 qershor 2018, u përfundoi mandati gjyqtarëve: Almiro Rodrigues dhe Snezhana Botusharova. Më 26 qershor 2018, u përfundoi mandati gjyqtarëve: Altay Suroy dhe Ivan Čukalović.
17. Më 9 gusht 2018, Presidenti i Republikës së Kosovës emëroi gjyqtarët e rinj: Bajram Ljatifi, Safet Hoxha, Radomir Laban, Remzije Istrefi-Peci dhe Nexhmi Rexhepi.
18. Më 22 gusht 2018, Kryetarja nxori vendimin për caktimin e gjyqtarit Radomir Laban si gjyqtar raportues, në vend të gjyqtarit Altay Suroy.
19. Më 28 shtator 2018, Kryetarja e Gjykatës nxori vendimin për caktimin e Kolegjit të ri shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Arta Rama-Hajrizi, Selvete Gërzhaliu-Krasniqi dhe Bajram Ljatifi.
20. Më 1 tetor 2018, Gjykata ua dërgoi anëtarëve të Forunit të Komisionit të Venecias një kërkesë me disa pyetje për analizë krahasimtare lidhur me kërkesën në shqyrtim.
21. Më 17 tetor 2018, gjyqtari Bajram Ljatifi kishte kërkuar nga Kryetarja e Gjykatës që të përjashtohet nga shqyrtimi i kërkesës nr. KIO1/18, sepse më herët kishte qenë pjesë e vendimmarrjes për të njëjtën kërkesë përkitazi me procedurat e zhvilluara në KQZ.

22. Më 25 tetor 2018, Kryetarja në pajtim me nenin 18 të Ligjit dhe rregullin (9) të Rregullores së punës nxori vendimin për caktim të gjyqtares Gresa Caka-Nimani anëtare të Kolegjit shqyrtues, në kërkesën nr. KIO1/18, në vend të gjyqtarit Bajram Ljatifi.
23. Më 23 janar 2019, Kolegji shqyrtues shqyrtoi raportin e gjyqtarit raportues dhe i rekomandoi Gjykatës që kërkesën ta shpallë të pranueshme dhe të konstatojë se vendimet e kontestuara janë në përputhshmëri me nenin 45 të Kushtetutës, dhe nenin 3 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së.

Përmbledhja e fakteve

24. Më 22 tetor 2017, u mbajt raundi i parë i zgjedhjeve lokale në Republikën e Kosovës. Parashtruesi i parë i kërkesës, z. Gani Dreshaj, ishte kandidat i AAK-së për Kryetar të Komunës së Istogut. Parashtruesi i dytë i kërkesës, AAK, ishte subjekt politik i cili garonte në Komunën e Istogut nëpërmjet kandidatit të tij, z. Gani Dreshaj.
25. Rezultatet përfundimtare të raundit të parë zgjedhor përcaktuan se gara për Kryetar të Komunës së Istogut do të vendosej nga rezultati i raundit të dytë zgjedhor (balotazhit), që do të zhvillohej ndërmjet dy kandidatëve me më së shumti vota në raundin e parë, përkatësisht ndërmjet parashtruesit të parë të kërkesës, z. Gani Dreshaj, dhe z. Haki Rugova, kandidat i Lidhjes Demokratike të Kosovës (në tekstin e mëtejme: LDK) për Kryetar të Komunës së Istogut.
26. Më 19 nëntor 2017, u mbajt raundi i dytë i zgjedhjeve për kryetar të Komunës së Istogut, ku për Kryetar të Komunës së Istogut garuan dy kandidatët e lartpërmendur.
27. Më 24 nëntor 2017, LDK-ja u ankua në PZAP duke kërkuar anulimin e raundit të dytë të zgjedhjeve të mbajtura më 19 nëntor 2017, duke pretenduar se kishte pasur abuzim të procesit të votimit me postë, sepse numri i votuesve me postë për Komunën e Istogut është tejte i lartë, ngase 58% të votave me postë në nivel të Kosovës janë vetëm për Komunën e Istogut.
28. Më 27 nëntor 2017, PZAP-i (Vendim ZL. A. nr. 1114/2017) pranoi si të bazuar ankesën e LDK-së, anuloi rezultatin për raundin e dytë të zgjedhjeve të 19 nëntorit 2017 dhe urdhëroi KQZ-në që ta përsëris votimin për raundin e dytë të zgjedhjeve lokale, për kryetar të Komunës së Istogut. PZAP-i kishte vlerësuar se fletëvotimet me postë për raundin e dytë të zgjedhjeve lokale për kryetar të Komunës së Istogut janë përcaktuese në rezultatin final dhe se mënyra e votimit në këtë rast e dëmton dhe cenon seriozisht procesin zgjedhor të raundit të dytë për kryetar në Komunën e Istogut. PZAP-i përfundoi se zgjidhja e vetme dhe e drejtë është përsëritja dhe rivotimi në raundin e dytë të zgjedhjeve për kryetar të Komunës së Istogut në të gjitha vendvotimet e Komunës së Istogut.
29. Pjesa relevante e vendimit të lartpërmendur të PZAP-it përcakton: *“Nga krejt ajo çka u theksua më lart, lidhur me votimin me postë nga votuesit e Malit të Zi, Austrisë dhe Sllovenisë, për raundin e dytë të zgjedhjeve lokale, për kryetar të Komunës së Istogut, paneli vërtetoi se mënyra e votimit dhe*

dërgimi i pakove të fletëvotimeve, është bërë në mënyrë të organizuar, dhe nga shkresat e lëndës nuk rezultojnë se votuesit në fjalë kanë votuar dhe kanë dërguar pako të fletëvotimeve personalisht. Andaj, mënyra e tillë e organizimit të votimit, vlerësohet nga paneli, si jo i ligjshëm dhe si i tillë e dëmton seriozisht dhe e minon procesin zgjedhor të raundit të dytë për kryetar në Komunën e Istogut ... Paneli vlerëson se në këtë situatë zgjidhja e vetme e drejtë, është që rundi i dytë i Zgjedhjeve Lokale, për kryetar të Komunës së Istogut, të përsëritet dhe të shkohet në rivotim, pasi nuk është e drejtë që të anulohen vetëm fletëvotimet me postë, ndonëse është e qartë që me këto vota është manipuluar, nuk e kemi sigurinë e plotë të themi se të gjitha janë të manipuluar, sepse ka mundësi që në mesin e këtyre votave ka pasur edhe vota të rregullta, me qëllim që çdo votë e qytetarëve të shkojë në destinimin e saj, e vetmja zgjidhje e drejtë dhe jodiskriminuese është rivotimi edhe atë në të gjitha vendvotimet e Komunës së Istogut”.

30. Si LDK-ja po ashtu edhe parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK) u ankuan në Gjykatën Supreme kundër vendimit të lartpërmendur të PZAP-it. LDK-ja kërkoi anulimin vetëm të votimit me postë dhe përjashtimin e rezultatit nga votimi me postë nga rezultati i përgjithshëm dhe përfundimtar të zgjedhjeve lokale për kryetar të Komunës së Istogut. Kurse, parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK) kërkoi që të anulohet vendimi i kontestuar i PZAP-it dhe të urdhërohet KQZ-ja që të certifikojë rezultatin përfundimtar të zgjedhjeve në raundin e dytë për kryetar të Komunës së Istogut, duke i përfshirë edhe votat me postë.
31. Më 1 dhjetor 2017, Gjykata Supreme (Aktvendimi AA. nr. 55/2017), refuzoi si të pathemelta ankesat e LDK-së dhe të parashtruesit të dytë të kërkesës (AAK) të paraqitura kundër Vendimit ZL. A. nr. 1114/2017 të PZAP-it. Gjykata Supreme e vërtetoi vendimin e PZAP-it dhe konstatoi se: (i) PZAP-i drejtë ka vlerësuar se ka pasur abuzim të procesit të votimit me postë; (ii) abuzimi i procesit të votimit me postë është i kundërligjshëm dhe seriozisht cenon procesin zgjedhor të raundit të dytë për kryetar të Komunës së Istogut; (iii) PZAP-i në mënyrë të saktë dhe bindëse ka konstatuar se ka pasur dëmtim esencial të procesit zgjedhor për kryetar të Komunës së Istogut; dhe, se (iv) në rastin konkret, rivotimi është e vetmja “rrugë e drejtë ligjore” për ndreqjen e shkeljeve të këtij procesi zgjedhor.
32. Pjesa relevante e aktvendimit të lartpërmendur të Gjykatës Supreme përcakton: “Objekt shqyrtimi dhe vlerësimi në Gjykatën Supreme të Kosovës i shpreh pretendimet ankimore të parashtruesve të ankesave si dhe ato përkitazi me vendimin e PZAP-it për rivotim dhe votat me postë. Mirëpo, këto pretendime edhe nga kjo Gjykatë refuzohen si të pathemelta për arsye se PZAP-ja në vendimin e sajë ka dhënë arsye ligjore të mjaftueshme të cilat i pranon edhe Gjykata Supreme e Kosovës. Kështu, për faktin sepse nga dëshmitë, përkatësisht nga provat materiale të cilat gjenden në shkresat e lëndës, është vërtetuar katërçipërisht, në mënyrë të saktë dhe bindëse, se procesi zgjedhor i raundit të dytë, për kryetar të Komunës në Istog është dëmtuar nga shkeljet e konstatuara dhe të sipërpërmendura ligjore e të cilat veç tjerash edhe determinojnë dhe ndikojnë në rezultatin final zgjedhor. Kjo Gjykatë, vlerëson se me veprimet e ndaluara, të sipërtheksuara, rezultojnë, veç tjerash, se në rastin konkret, janë shkelur parimet themelore të procesit zgjedhor të parapara shprehimisht me dispozitat e nenit 2 të Ligjit për

Zgjedhjet e Përgjithshme në Republikën e Kosovës, përkatësisht nenit 3 të Ligjit për Zgjedhjet Lokale në Republikën e Kosovës dhe me Konventën Evropiane të të Drejtave të Njeriut që kanë të bëjnë me garantimin e së drejtës së votimit të fshehtë, garantimin e të drejtës së votës së barabartë, etj.”.

33. Më 17 dhjetor 2017, u përsërit raundi i dytë i zgjedhjeve për kryetar të Komunës së Istogut, ku kandidatë ishin parashtruesi i parë i kërkesës (Gani Dreshaj), kandidat i AAK-së, dhe z. Haki Rugova, kandidat i LDK-së.
34. Më 21 dhjetor 2017, KQZ-ja miratoi Raportin e Qendrës së Numërimit dhe Rezultateve (në tekstin e mëtejme: QNR) për zgjedhjet e 17 dhjetorit 2017 në Komunën e Istogut. Bazuar në atë raport, z. Haki Rugova, kandidat i LDK-së, kishte fituar 10.033 kurse parashtruesi i parë i kërkesës (Gani Dreshaj) 10.019 të votave.
35. Ndërkohë, parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK - dega në Istog), e përfaqësuar nga zyrtari ligjor B. L., parashtroi ankesë në PZAP, duke kontestuar procesin e votimit dhe administrimin e numërimit nga Qendra e Numërimit dhe e Rezultateve. Parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK) u ankua për parregullsitë e paraqitura dhe rezultatin përfundimtar të rivotimit për kryetar të Komunës së Istogut të 17 dhjetorit 2017. Parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK) kryesisht u ankua se nuk janë numëruar 52 (pesëdhjetë e dy) fletëvotime të votuesve që kishin arritur moshën madhore në periudhën ndërmjet datave 22 tetor 2017 dhe 17 dhjetor 2017.
36. KQZ-ja në përgjigjen e saj ndaj ankesës së parashtruesit, mes tjerash, kishte theksuar se: *“... gjatë administrimit në QNR ku janë refuzuar votat e 52 (pesëdhjetë e dy) votuesve, për shkak se emrat e tyre nuk kanë qenë në Listën përfundimtare të Votuesve, por që kanë pasur moshën 18 vjeçare në zgjedhjet e datës 17.12.2017, në Komunën e Istogut, theksojnë se Ekstrakti i Regjistrit Qendror Civil ka përmbajtur të gjithë emrat e votuesve të regjistruar të moshës 18 vjeçare, duke përfshirë edhe ata që kanë mbushur 18 vjeç deri në ditën e zgjedhjeve, më 22 tetor 2017. Sipas Rregullës Zgjedhore Nr. 02/2013 - Krijimi, Konfirmimi dhe Kundërshtimi i Listës së Votuesve, Neni 3.3, me qëllim të krijimit të listës së votuesve, KQZ-ja gjatë procesit zgjedhor pranon tri 3 herë ekstraktin e regjistrit civil nga Agjencia e Regjistrimit Civil. Herën e parë, jo më vonë se dy ditë pas shpalljes së datës së zgjedhjeve, herën e dytë jo më vonë se 3 ditë para fillimit të periudhës së kundërshtimit të listës së votuesve, si dhe herën e tretë jo më vonë se dy ditë pas përfundimit të periudhës së kundërshtimit të LV-së. Të cilën listë votuesit kanë pasur mundësi që të kundërshtojnë gjatë periudhave të shqyrtimit të saj (listën e votuesve), nga ana e publikut dhe atë prej datës 29 gusht 2017 deri me datën 12 shtator 2017”.*
37. Kurse për sa i përket votave me kusht, votave që janë refuzuar për shkak të parregullsisë së tyre gjatë tërë procesit zgjedhor për kryetar të Komunës së Istogut, KQZ-ja kishte shpjeguar: *“... është vërtetuar nga numri i përgjithshëm 481, i votave me kusht dhe votave VNPV, që i plotësojnë kriteret ligjore si fletëvotime të rregullta për numërim dhe procedim të mëtejme janë 309 vota, ndërsa 172 vota janë refuzuar. Arsyeja pse janë refuzuar 172 fletëvotime ...*

është se të njëjtat nuk i kanë plotësuar kriteret ligjore, ngase 108 fletëvotime të refuzuara kanë të bëjnë se personat të cilët kanë votuar por që nuk kanë qenë në Listën Përfundimtare të Votuesve (LPV); 61 fletëvotime të refuzuara janë sepse personat që kanë votuar nuk kanë qenë votues respektivisht qytetar të Komunës së Istogut ku është mbajtur procesi zgjedhor; 2 fletëvotime janë refuzuar sepse votuesit që kanë votuar nuk kanë qenë të regjistruar si votues me nevoja të veçanta dhe 1 fletëvotim është refuzuar sepse votuesi përveç që ka votuar me kusht është vërtetuar se i njëjti ka votuar edhe si votues në vendvotimin e tij të rregullt”.

38. Shpjegimet e dhëna nga KQZ-ja ishin pranuar dhe miratuar nga PZAP-i - në tërësi - siç është paraqitur në vendimin e poshtëshënuar.
39. Më 23 dhjetor 2017, PZAP-i (Vendimi ZL. A. nr. 1142/2017) i hodhi poshtë si të palejueshme dhe të pabazuara pretendimet e parashtruesit të dytë të kërkesës (AAK), për parregullsitë dhe për rezultatin përfundimtar të rivotimit, përkatësisht, PZAP-i arsyetoi se lista e votuesve ka mundur të kundërshtohet brenda afatit të paraparë me ligj, dhe se pas kalimit të afatit për kundërshtim, lista e votuesve është certifikuar. Në këtë drejtim, PZAP-i po ashtu shtoi se lista e votuesve certifikohet vetëm një herë dhe është e vlefshme për tërë procesin zgjedhor, sepse kohëzgjatja e saj nuk mund të dihet paraprakisht. PZAP-i përfundoi se votuesit që kishin arritur moshën madhore në periudhën kohore prej 22 tetorit 2017 deri më 17 dhjetor 2017, nuk kanë mundur të jenë pjesë e listës së certifikuar të votuesve.
40. Për sa i përket numërimit të 52 (pesëdhjetë e dy) fletëvotimeve të votuesve që kishin arritur moshën madhore ndërmjet datave 22 tetor 2017 dhe 17 dhjetor 2017, pjesa relevante e vendimit të PZAP-it përcakton:

“Lidhur me pretendimet e apeluesit se janë 50 fletëvotime që nuk janë numëruar sepse votuesit kanë arritur moshën madhore për të votuar mes datave 20.10.2017 dhe 17.12.2017, e cilat vota nuk janë numëruar, këto pretendime janë vlerësuar nga paneli si të pabazuara sepse Ekstrakti i Regjistrimit Qendror Civil ka përmbajtur të gjithë emrat e votuesve të regjistruar të moshës 18 vjeçare, duke përfshirë edhe ata që kanë mbushur 18 vjeç deri në ditën e zgjedhjeve, më 22 tetor 2017 [...] KQZ-ja gjatë procesit zgjedhor pranon tri (3) herë ekstraktin e regjistrimit civil nga Agjencia e Regjistrimit Civil. Herën e parë, jo më vonë se dy ditë pas shpalljes së datës së zgjedhjeve, herën e dytë jo më vonë 3 ditë para fillimit të periudhës së kundërshtimit të listës së votuesve, si dhe herën e tretë jo më vonë se dy ditë pas përfundimit të periudhës së kundërshtimit të LV-së. Të cilën listë votuesit kanë pasur mundësi që të kundërshtojnë gjatë periudhave të shqyrtimit të saj (listës së votuesve), nga ana e publikut dhe atë prej datës 29 gusht 2017 deri me datën 12 shtator 2017. Meqenëse lista e votuesve është certifikuar pasi ka kaluar afati i kundërshtimit, deri më datë 12.09.2017, dhe e njëjta listë e certifikuar është e vlefshme për një proces zgjedhor sepse certifikohet vetëm njëherë në një palë zgjedhje pavarësisht se sa zgjat periudha kohore e procesit zgjedhor, mbi këtë bazë votuesit që e kanë arritur moshën madhore gjatë periudhës kohore 22.10.2017 dhe 17.12.2017, nuk kanë mundur të jenë pjesë e listës së certifikuar të votuesve”.

41. Parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK) paraqiti ankesë në Gjykatën Supreme, duke kontestuar ligjshmërinë e vendimit të lartpërmendur të PZAP-it duke propozuar që ankesa e tyre të pranohet, që vendimi i kontestuar i PZAP-it të anulohet, të anulohet rezultati përfundimtar i rivotimit për kryetar të Komunës së Istogut i mbajtur më 17 dhjetor 2017 dhe të urdhërohet KQZ-ja për të përsëritur votimin në Komunën e Istogut.
42. Më 26 dhjetor 2017, Gjykata Supreme (Aktgjykim A. A. –U. ZH. nr. 64/2017), refuzoi si të pabazuar ankesën e parashtruesit të dytë të kërkesës (AAK) të paraqitur kundër Vendimit ZL. A. nr. 1142/2017 të PZAP-it. Gjykata Supreme vërtetoi vendimin e PZAP-it, duke konstatuar se gjendja faktike është vërtetuar drejtë dhe se ligji nuk është shkelur në dëm të ankuesit (AAK-së). Gjykata Supreme shtoi se pretendimet e ankuesit janë të pabazuara dhe nuk mund të ndikojnë në konstatimin e një gjendje tjetër faktike nga ajo që është vërtetuar nga PZAP-i.
43. Për sa i përket pretendimeve të parashtruesit të dytë të kërkesës (AAK) për privimin e të drejtës së të gjithë votuesve për të votuar, pjesa relevante e arsyetimit të Gjykatës Supreme mund të përmblihet si vijon:

“Kjo Gjykatë, po ashtu, vlerëson si të pabazuara pretendimet ku theksohet, se me vendimin e PZAP-it ju është privuar e drejta e votimit të gjithë votuesve për të votuar, e që është në kundërshtim me nenin 45 të Kushtetutës së R. të Kosovës, ngase KQZ merr Ekstraktin e Regjistrimit Civil, të fundit me të gjithë votuesit që kanë të drejtë vote edhe me ata votues që deri në ditën e votimit i mbushin 18 vjet dhe kanë të drejtë vote. Lista e votuesve për një palë zgjedhje certifikohet një herë dhe është e vlefshme për ato zgjedhje, sepse askush nuk mund ta dijë se sa mund të zgjasin zgjedhjet, por mund të dihet vetëm dita kur do të mbahen zgjedhjet, siç ka qenë data 22.10.2017. Dispozita ligjore e nenit 6 të Rregullës Zgjedhore nr. 10 thotë se 'Raundi i Dytë i Zgjedhjeve për Kryetar të Komunave përcakton se lista e njëjtë e votuesve që është shfrytëzuar për zgjedhjet komunale, do të përdoret për raundin e dytë të zgjedhjeve për kryetar të komunave'. Pra, lista e njëjtë e votuesve që është shfrytëzuar për ditën e votimit në këto zgjedhje lokale me datën 22.10.2017 do të shfrytëzohet edhe për raundin e dytë të këtyre zgjedhjeve”.

44. Më 27 dhjetor 2017, KQZ-ja certifikoi rezultatet përfundimtare të zgjedhjeve lokale për Kryetar të Komunës së Istogut. Me atë rast, z. Haki Rugova u shpall zyrtarisht Kryetar i Komunës së Istogut.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

45. Parashtruesit e kërkesës pretendojnë se PZAP-i dhe Gjykata Supreme kanë cenuar të drejtat e tyre, të drejtën për t'u zgjedhur, siç garantohet me nenin 45 [Të Drejtat Zgjedhore dhe të Pjesëmarrjes] të Kushtetutës në lidhje me nenin 3 të Protokollit nr. 1 (E drejta për zgjedhje të lira) të KEDNJ-së.
46. Për sa i përket dallimit në vota ndërmjet parashtruesit të parë të kërkesës z. Gani Dreshaj, kandidat i AAK-së, dhe z. Haki Rugova, kandidat i LDK-së,

- parashtruesit e kërkesës pohojnë: “Rezultati nga raundi i dytë i zgjedhjeve në Komunën e Istogut ishte jashtëzakonisht i ngushtë. Sipas rezultatit të certifikuar nga ana e Komisionit Qendror Zgjedhor kandidati nga Lidhja Demokratike e Kosovës, z. Haki Rugova, kishte fituar zgjedhjet me vetëm 14 vota diferencë”.
47. Parashtruesit e kërkesës më tej shtojnë: “Në raundin e dytë të votimeve, janë gjithsejtë 52 (pesëdhjetedy) fletëvotime të qytetarëve të cilëve nuk iu është numëruar vota. Këta qytetarë kishin votuar nëpërmjet formës së ashtuquajtur “votë me kusht”, pasi që të njëjtit nuk figuronin në listën zgjedhore të certifikuar nga ana e Komisionit Qendror Zgjedhor”.
  48. Parashtruesit e kërkesës pretendojnë: “AAK në ankesat e bëra pranë PZAP-it dhe Gjykatës Supreme kishte parashtruar se Lista përfundimtare e votimit është përditësuar për herë të fundit para zgjedhjeve komunale më dt. 22 shtator 2017. Si rezultat i kësaj, votat e 52 (pesëdhjetedy) qytetarëve të cilët kanë arritur moshën madhore ndërmjet datave 22 tetor 2017 (dita e zgjedhjeve) e deri më 17 dhjetor 2017 (përsëritja e votimit), nuk janë numëruar dhe nuk janë llogaritur në rezultatin përfundimtar, nga që emrat e tyre nuk kanë figuruar në Listën përfundimtare të votimit”.
  49. Parashtruesit e kërkesës pohojnë se qëndrimi juridik i PZAP-it dhe Gjykatës Supreme se listat zgjedhore certifikohen vetëm njëherë, sepse: “askush nuk mund ta dijë se sa mund të zgjasin zgjedhjet, por mund të dihet vetëm dita kur do të mbahen zgjedhjet, siç janë mbajtur më 22 tetor 2017”, nuk është i saktë, sepse nuk është në përputhje me nenin 45.1 të Kushtetutës, që përcakton: “Çdo shtetas i Republikës së Kosovës që ka arritur moshën tetëmbëdhjetë vjeç, qoftë edhe ditën e zgjedhjeve, gëzon të drejtën të zgjedhë dhe të zgjedhet, me përjashtim kur kjo e drejtë i kufizohet me vendim gjyqësor”.
  50. Në këtë drejtim, parashtruesit e kërkesës theksojnë se Kushtetuta nuk bën dallimin ndërmjet raundit të parë dhe të dytë të zgjedhjeve. Ata më tej pohuan se Kushtetuta ua garanton të gjithë individëve të drejtën për të zgjedhë dhe për t’u zgjedhur, ‘qoftë dhe në ditën e zgjedhjeve’, me kusht që ata të kenë arritur moshën tetëmbëdhjetë vjeç.
  51. Për sa i përket caktimit të masës së përkohshme, parashtruesit e kërkesës kërkojnë nga Gjykata: “... që të merr vendim për masë të përkohshme me anë të së cilës do të ndalohet zbatimi i vendimit të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve (KQZ) për certifikimin e rezultateve të raundit të dytë të zgjedhjeve për kryetar të komunës në Komunën e Istogut i dt. 27 dhjetor 2017, deri në vendosje meritore për këtë çështje nga Gjykata Kushtetuese”.
  52. Përfundimisht, parashtruesit e kërkesës kërkojnë nga Gjykata: (i) të shpall kërkesën të pranueshme; (ii) të caktohet masa e përkohshme deri në vendosje meritore të çështjes nga Gjykata; (iii) të ndalohet zbatimi i vendimit të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve për certifikimin e rezultateve të raundit të dytë të zgjedhjeve për kryetar të Komunës së Istogut të 27 dhjetorit 2017, deri në vendosje meritore të çështjes nga Gjykata; (iv) të konstatojë se ka pasur shkelje të nenit 45.1 të Kushtetutës; (v) të deklarojë të pavlefshëm Aktgjykimin e Gjykatës Supreme, A. A. - U.ZH. nr. 64/2017, të 27 dhjetorit 2017; dhe, (vi) të

urdhërohet Komisioni Qendror i Zgjedhjeve që të ripërsëritë votimin e raundit të dytë të zgjedhjeve lokale për kryetar të Komunës së Istogut.

Komentet e dorëzuara nga subjektet e interesuara

53. PZAP në përgjigjen e tyre që numëron 210 (dyqindedhjetë) faqe, përfshin ankesat e subjekteve politike AAK dhe LDK, vendime të KQZ-së, CD përkitazi me procedurat e zhvilluara, plotësim të ankesave të AAK-së, dëshmi shtesë nga KQZ-ja, përgjigje ndaj ankesës së AAK-së në Gjykatën Supreme, etj.
54. PZAP-i u shpreh: *“... kërkesa e parashtruesit duhet të shpallet e papranueshme ose qartazi e pabazuar dhe se në tërësi konfirmojnë arsyet e dhëna në Vendimin ZL. A. nr. 1142/2017, të 23 dhjetorit 2017 dhe në përgjigjen e PZAP-së përkitazi me ankesën e paraqitur në Gjykatës Supreme”.*
55. Z. Haki Rugova, si subjekt i interesuar, në përgjigjen e tij të dorëzuar në Gjykatë ka pohuar se në rastin konkret të gjitha vendimet e KQZ-së, PZAP-it dhe Gjykatës Supreme janë nxjerrë në pajtim dhe duke respektuar Kushtetutën, ligjet dhe rregulloret përkatëse që rregullojnë sferën e të drejtës zgjedhore në Republikën e Kosovës.
56. Përkitazi me pretendimet e parashtruesit të kërkesës për parregullsi të Listës së votuesve, z. Haki Rugova pohon se askush nuk është ankuar brenda afateve ligjore ndaj listave të votuesve të certifikuara nga KQZ-ja dhe se 52 (pesëdhjetedy) vota, të pretenduara nga parashtruesi janë vota të pakonfirmuara dhe të panumëruara që nuk dihet se cilit kandidat i takojnë.
57. Z. Haki Rugova propozon që kërkesa e parashtruesit të shpallet e papranueshme, për shkak të mosshterimit të mjeteve juridike, sepse: *“Aktgjykimi i Gjykatës Supreme, A. A. - U. ZH. nr. 64/2017 kushtetutshmëria e të cilit po sfidohet sipas kësaj kërkesë të parashtruesit, z. Gani Dreshaj, por edhe Vendimi i PZAP-it që i ka paraprirë këtij aktgjykimi, janë nxjerrë duke u bazuar (siç edhe thuhet në Aktgjykimin e GJS dhe Vendimin e PZAP-it) duke u bazuar në ankesat e Aleancës për Ardhmërinë e Kosovës si subjekt politik dhe jo në bazë të ankesave individuale të parashtruesit të kësaj kërkesë, kandidatit Gani Dreshaj ... prandaj, sikur edhe në rastin KI73/09 "Mimoza Kusari-Lila VS Komisioni Qendror i Zgjedhjeve", edhe në këtë rast konsiderohet se parashtruesi i kësaj kërkesë nuk i ka shteruar të gjitha mjetet juridike ... ”.*
58. Më 26 dhe 31 janar 2018, parashtruesi i parë i kërkesës (Gani Dreshaj) përmes përfaqësuesit, avokatit, Arianit Koci dorëzoi dy përgjigje prej 11 (njëmbëdhjetë) faqesh, që mund të përmbliidhen si vijon: parashtruesi i parë i kërkesës pohon (i) se është praktikë që ankesat në PZAP dhe Gjykatë Supreme të parashtrohen nga subjekti politik dhe jo nga kandidati që garon për pozitën e kryetarit të komunës; (ii) se ai është viktimë e drejtpërdrejtë kurse parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK) është viktimë indirekte; (iii) se parashtruesi i parë i kërkesës, në cilësinë e kandidatit të AAK-së, i ka shteruar të gjitha mjetet juridike në pajtim me legjislacionin në fuqi (iii) kërkesa e tij në Gjykatë është vazhdimësi e 'betejës' së AAK-së në PZAP dhe Gjykatë Supreme; (iv) se 52 (pesëdhjetedy) votuesve duhet dhënë mundësia për të votuar sepse dallimi në vota në garën

për Kryetar të Komunës së Istogut ka qenë vetëm 14 (katërbëdhjetë) sosh; (v) parashtruesi i parë i kërkesës pret përgjigje të detajuar nga Gjykata dhe përsëritje të raundit të dytë të votimeve për kryetar të Komunës së Istogut.

59. Më 31 janar 2018, parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK) i përfaqësuar nga avokati Arianit Koci, dorëzoi një parashtrësë prej 4 (katër) faqesh, me ç' rast kryesisht ngriti të njëjtat pretendime të ngritura më herët nga parashtruesi i parë i kërkesës (Gani Dreshaj). Parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK) theksoi se, në rastin konkret, ai është viktimë indirekte, kurse z. Gani Dreshaj është viktimë e drejtpërdrejtë, dhe se jurisprudenca e Gjykatës dhe e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut ua njeh edhe personave juridik statusin e viktimës.
60. Në këtë drejtim, për sa i përket legjitimitetit të saj procedural (standing) në Gjykatë, parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK) theksoi: *“AAK parashtron se kërkesa e z. Gani Dreshaj në cilësinë e kandidatit të AAK-së për kryetar të komunës së Istogut dhe në cilësinë e viktimës së drejtpërdrejtë të shkeljes së të Drejtës për t'u zgjedhur të garantuar me Kushtetutë dhe konventa ndërkombëtare, duhet të konsiderohet si vazhdimësi e betejës juridike të filluar nga personi juridik AAK-së nëpërmjet ankesës së parashtruar në PZAP, si dhe ankesës pranë Gjykatës Supreme, siç përcaktohet me ligjet relevante në fuqi”*.

Komentet kryesore të pranuar nga Forumi i Komisionit të Venecias

61. Gjykata nga përgjigjet e pranuar nga Forumi i Komisionit të Venecias vëren se në shtetet që kanë dërguar përgjigje ekzistojnë situata juridike të ngjashme por që nuk janë identike me kërkesën në shqyrtim.
62. Gjykata kishte dërguar në Forumin e Komisionit të Venecias një listë me pyetje që kryesisht ndërlidheshin me konceptet e të drejtave zgjedhore aktive dhe pasive si dhe me ndërveprimin e tyre me sistemet kushtetuese zgjedhore të shteteve përkatëse dhe çështjen e përditësimit të listave zgjedhore ndërmjet raundeve të votimit.
63. Gjykata Kushtetuese Federale e Gjermanisë shpjegoi: (i) Shkelja e së “drejtës aktive” nuk shkakton automatikisht shkeljen e së “drejtës pasive”. Po të ishte kështu, shkelja e tillë sigurisht se do të prekte të gjithë personat e kualifikuar për t'u zgjedhur, pra jo vetëm ndonjë ankues specifik por të gjithë kandidatët zgjedhor; (ii) çështja nëse është shkelur ligji zgjedhor për shkak të mospërfshirjes së votuesit në listën zgjedhore, në masë të madhe varet nga shteti federal (*lander*) dhe nga rrethanat precize të rastit; (iii) në rast të përsëritjes së zgjedhjeve në Saksoninë e Ulët, listat e votuesve nuk do të përditësohen dhe do të përdoren listat fillestare, përveç nëse kanë kaluar 6 (gjashtë) muaj që nga mbajtja e zgjedhjeve të para; dhe, (iv) kontestet zgjedhore në Gjermani nuk shqyrtohen nëse individit i janë shkelur personalisht të drejtat e tij por nëse objektivisht mund të thuhet se zgjedhjet kanë qenë të parregullta.
64. Gjykata Kushtetuese e Afrikës së Jugut u shpreh: (i) kandidati mbron interesin e vet, por edhe interesin e publikut. E drejta e tij është e pavarur dhe nuk varet

nëse 52 (pesëdhjetedy) votuesit janë ankuar ose jo; (ii) të drejtat aktive dhe pasive janë të ndërlidhura por nuk janë të varura nga njëra-tjetra. Sipas të drejtës afrikano-jugore, çështja kryesore do të ishte korrektësia e zgjedhjeve dhe mosnumërimi i votave të 52 (pesëdhjetedy) votuesve mundet që materialisht ta paragjykojë rezultatin për ankuesin; (iii) shkelja e së drejtës aktive nuk është domosdoshmërisht shkelje automatike e të drejtës pasive; (iv) mosnumërimi i votave të 52 (pesëdhjetedy) votuesve nuk ka shkelur të drejtën e ankuesit për t'u zgjedhur, mirëpo, këtu bëhet fjalë për zgjedhje të padrejta në kuptimin material, dhe në këso raste, gjykatat e Afrikës së Jugut kanë prirje për të intervenuar; (v) listat e votuesve duhet të përditësohen për raundin e dytë; dhe, (vi) gjykatat afrikano-jugore do të urdhëronin përditësimin e listës sepse e drejta universale për të votuar duhet interpretuar në favor të së drejtës për të votuar dhe jo për heqjen e saj.

65. Gjykata Kushtetuese e Austrisë u shpreh: (i) sipas të drejtës zgjedhore austriake, shkelja e së drejtës aktive nuk nënkupton shkeljen e së drejtës së kandidatit për t'u zgjedhur, pra të drejtën e tij pasive; dhe, (ii) në parim, raundi i dytë i votimeve është vetëm pjesë e një procedure të vetme zgjedhore, në rast të mbajtjes së raundit të dytë të votimeve listat origjinale zgjedhore nuk përditësohen.
66. Gjykata Kushtetuese e Bullgarisë u shpreh: (i) sipas të drejtës zgjedhore bullgare, të drejtat aktive dhe pasive janë të ndërvarura, mirëpo, çdo shkelje e së drejtës aktive nuk çon në anulim të rezultatit zgjedhor; dhe, (ii) sa herë që mbahen dy raunde të votimit, krijohet një listë e re e votuesve para mbajtjes së raundit të dytë. Nëse një individ i mbush 18 vjet në të njëjtën ditë dhe nuk gjendet në listën e votuesve, ai prapë mund të votojë.
67. Gjykata Supreme e Irlandës u shpreh: (i) lista e votuesve publikohet në formë drafti më 1 nëntor dhe hyn në fuqi më 15 shkurt të vitit të ardhshëm; (ii) është e vlefshme për 12 muaj; (iii) çdo individ që dëshiron të përfshihet në listën e votuesve duhet të ankohet te organet kompetente për t'u përfshirë në listë shtesë (*supplementary register*); dhe (iv) lista e votuesve e cila ka hyrë në fuqi më 15 shkurt përdoret për zgjedhje dhe referendume përgjatë 12 (dymbëdhjetë) muajve të ardhshëm.
68. Gjykata Kushtetuese e Çekisë u shpreh se “individit që nuk gjendet në listën e votuesve ka të drejtë ankese për mospërfshirje në listën e votuesve në gjykatën administrative”.
69. Gjykata Kushtetuese e Letonisë u shpreh: (i) zgjedhjet komunale në Letoni zhvillohen në një raund të vetëm, mirëpo, zgjedhjet e përsëritura janë të mundshme në një rast ku gjykata ka anuluar rezultatet e zgjedhjeve; (ii) në rast të anulimit të zgjedhjeve, neni 45 i Ligjit për Zgjedhjet Komunale (*municipal election law*) parashikon se të njëjtit votues që kanë plotësuar kushtet për të votuar në zgjedhjet fillestare mund të votojnë në zgjedhjet e përsëritura; dhe, (iii) e drejta pasive për t'u zgjedhur nuk shkon aq larg sa t'i jep të drejtë një kandidati që të zgjedhet nga një grup specifik i votuesve.

70. Gjykata Kushtetuese e Kroacisë u shpreh se “sipas të drejtës zgjedhore të Republikës së Kroacisë, në rast të mbajtjes së raundit të dytë të votimeve, listat e votuesve nuk përditësohen”.

Dispozitat relevante kushtetuese dhe ligjore

Kushtetuta e Republikës së Kosovës

Neni 45 [Të Drejtat Zgjedhore dhe të Pjesëmarrjes]

“1. Çdo shtetas i Republikës së Kosovës që ka arritur moshën tetëmbëdhjetë vjeç, qoftë edhe ditën e zgjedhjeve, gëzon të drejtën të zgjedhë dhe të zgjedhet, me përjashtim kur kjo e drejtë i kufizohet me vendim gjyqësor.

2. Vota është personale, e barabartë, e lirë dhe e fshehtë.

3. Institucionet shtetërore mbështesin mundësitë për pjesëmarrjen e çdonjërit në aktivitete publike dhe të drejtën e secilit për të ndikuar në mënyrë demokratike në vendimet e organeve publike”.

Neni 139 [Komisioni Qendrori Zgjedhjeve]

“1. Komisioni Qendror i Zgjedhjeve është organ i përhershëm që përgatit, mbikëqyr, drejton dhe verifikon të gjitha veprimet që kanë të bëjnë me procesin e zgjedhjeve e referendumet dhe shpall rezultatet e tyre.

2. Komisioni përbëhet nga 11 (njëmbëdhjetë) anëtarë.

3. Kryesuesin e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve, e emëron Presidenti i Republikës së Kosovës nga radhët e gjyqtarëve të Gjykatës Supreme dhe të gjykatave me juridiksion apeli.

4. 6 (gjashtë) anëtarë emërohen nga pjesëtarët e gjashtë grupeve më të mëdha parlamentare të përfaqësuara në Kuvend, të cilët nuk kanë të drejtë të marrin pjesë në ndarjen e vendeve të rezervuara. Nëse në Kuvend janë të përfaqësuara më pak grupe, grupi a grupet më të mëdha mund të emërojnë anëtarë shtesë. Një (1) anëtarë emërohet nga deputetët e Kuvendit të cilët mbajnë vende të rezervuara a të garantuara për komunitetin serb të Kosovës dhe 3 (tre) anëtarë nga deputetët e Kuvendit, të cilët mbajnë vende të rezervuara a të garantuara për komunitetet e tjera që nuk janë shumicë në Kosovë”.

Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut

Neni 3 i Protokollit 1 të KEDNJ-së

(E drejta për zgjedhje të lira)

Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të organizojnë në intervale të arsyeshme kohore, zgjedhje të lira me votim të fshehtë, në kushte që sigurojnë shprehjen e lirë të mendimit të popullit për zgjedhjen e organit ligjvënës.

Ligji për Zgjedhjet e Përgjithshme në Republikën e Kosovës, nr. 03/L-073, i ndryshuar dhe i plotësuar me Ligjin nr. 03/L-256

*Neni 9
Procedura e kundërshtimit*

9.2 Personi që dëshiron të kundërshtojë një emër që mendon se nuk duhet të jetë në LV duhet të dorëzojë ankesë në gjykatën e shkallës së parë duke theksuar qartë faktet që mbështesin kundërshtimin, duke përfshirë provat tjera relevante.

9.3 Personi mund të ngritë ankesë në gjykatën e shkallës së parë nëse zbulon që emri i tij/saj nuk gjendet në LV. Një ankesë e tillë përfshinë çfarëdo provë relevante.

*Neni 10
Procesi i vendosjes*

10.1 Të gjitha vendimet e gjykatës së shkallës së parë janë përfundimtare, përfshirë vendimet që kanë të bëjnë me përfshirjen apo përjashtimin e emrit nga LV-ja.

[...]

10.4 Ankesa lidhur me përjashtim të padrejtë nga Lista e Votuesve, e rregullt apo përmes postës, duhet të pranohet nga gjykata e shkallës së parë brenda dyzet (40) ditëve para ditës së zgjedhjeve.

*Neni 105
[Ankesat për procesin e QNR]*

105.1 Ankesat lidhur me administrimin e numërimit në QNR dorëzohen me shkrim pranë PZAP-it brenda njëzetekatër (24) orëve nga ndodhja e shkeljes së supozuar. (Ndryshuar me Ligjin nr. 03/L-073, neni 4).

105.2 Paraqitja e ankesës nuk e pengon ose ndërpret procesin e numërimit.

105.3 Për të gjitha ankesat e marra nga PZAP-i vendoset jo më vonë se shtatëdhjetedy (72) orë nga momenti i pranimit të ankesave në zyrat qendrore të PZAP-it. (Ndryshuar me Ligjin nr. 03/L-073, neni 5).

*Neni 106
[Rezultatet zgjedhore]*

106.1 KQZ-ja certifikon rezultatet përfundimtare të zgjedhjeve, pas përfundimit të të gjitha procedurave në vendvotime dhe qendrat e numërimit si dhe kur të gjitha ankesat që u perkasin votimit dhe numërimit të vendosura nga PZAP-i dhe çdo apel ndaj vendimeve të PZAP-it lidhur me të të jetë vendosur nga Gjykata Supreme e Kosovës. (Ndryshuar me Ligjin nr. 03/L-073, neni 6).

106.2 Para certifikimit të rezultatit të zgjedhjeve, KQZ-ja mund të urdhërojë rinumërimin e votave në cilindo vendvotim, qendër të numërimit ose edhe përsëritjen e votimit në një qendër votimi apo në një komunë.

106.3 Rezultatet e zgjedhjeve janë përfundimtare dhe detyruese atëherë kur janë certifikuar nga KQZ-ja. [...]

Neni 117
[Procedurat e PZAP-it]

117.1 PZAP-i vendos rregullat dhe procedurat e tij.

117.2 Gjatë vendosjes për një ankesë ose apel PZAP-i shqyrton dhe heton të gjitha dëshmitë relevante dhe mundëson seancë dëgjimore në rast se e konsideron këtë të nevojshme.

117.3 Vendosja për apelet dhe ankesat nga PZAP-i mbështetet në dëshmi të qarta dhe bindëse.

117.4 PZAP-i mund të urdhërojë rinumërimin e fletëvotimeve në një vendvotim apo qendër votimi si dhe shqyrtimin e materialit votues si pjesë të hetimeve për ankesën ose apelin.

Neni 118
[Vendimet]

118.2 PZAP-i ofron bazat ligjore dhe faktike për vendimet e tij me shkrim. PZAP-i u ofron kopjet e vendimeve të tij me shkrim, palëve të përfshira, brenda afatit prej shtatëdhjetedy (72) orëve nga momenti i lëshimit të vendimit, në rast se ai ndikon në certifikimin e rezultateve të zgjedhjeve. Për vendimet tjera PZAP-i ofron kopjet e vendimeve të tij me shkrim palëve të përfshira në çështje, brenda pesë (5) ditëve kalendarike. (Ndryshuar me Ligjin nr. 03/L-073, nenin 12 paragrafi 1).

118.4 Mund të apelohej vendimi i PZAP-it, sikurse që PZAP-i mund të rishikojë cilindo nga vendimet e marra, pas prezantimit të fakteve të reja nga pala e interesuar. Ankesa në Gjykatën Supreme të Kosovës mund të paraqitet brenda njëzetekatër (24) orëve nga momenti i marrjes së vendimit nga PZAP-i, në rast se gjoha e përfshirë është më e lartë sesa pesëmijë (5.000) Euro ose në rast se çështja prek një të drejtë themelore. Gjykata Supreme vendos në afatin prej shtatëdhjetedy (72) orëve pas paraqitjes së apelit. (Ndryshuar me Ligjin nr. 03/L-073, nenin 12 paragrafi 2).

118.5 Vendimi i PZAP-it është i detyrueshëm për t'u zbatuar nga KQZ-ja, përveç në rast se apeli i lejuar parashtrohet brenda kohës së paraparë dhe Gjykata Supreme përcakton ndryshe. (Ndryshuar me Ligjin nr. 03/L-073, nenin 12 paragrafi 3).

Neni 119
[Ankesat]

119.1 Personi i cili ka interes ligjor në një çështje brenda juridiksionit të PZAP-it, ose të drejtat e të cilit janë shkelur për sa i përket procesit zgjedhor të rregulluar sipas këtij ligji ose rregullave zgjedhore, mund të paraqesë ankesë PZAP-it brenda 24 orëve nga momenti i mbylljes së qendrës së votimit, dhe PZAP-i do të vendos për ankesën brenda 72 orëve nga koha kur është pranuar ankesa. (Ndryshuar me Ligjin nr. 03/L-073, nenin 13). [...]

119.2 Zyra mund të parashtrojë ankesë në PZAP sa i përket dështimit të subjektit politik për të vepruar në pajtim me këtë ligj ose rregullat e KQZ-së të cilat prekin procesin zgjedhor ose procesin e regjistrimit.

119.3 PZAP-i nuk merr parasysh një ankesë që ka të bëjë me vendim nga ana e KQZ-së, por do të mund të shqyrtojë një apel ndaj një vendimi të KQZ-s siç është saktësuar në nenin 122 të këtij ligji.

119.4 PZAP-i mund të vejë sanksione ndaj një subjekti politik për shkeljen e këtij ligji apo rregullave të KQZ-së të bëra nga anëtarët, përkrahësit dhe kandidatët e subjektit. Një subjekt politik mund t'i ofrojë fakte PZAP-it për të treguar se ka bërë përpjekje të arsyeshme për të parandaluar dhe dekurajuar anëtarët, përkrahësit dhe kandidatët për të mos shkelur këtë ligj ose rregullat zgjedhore. PZAP-i i shqyrton këto fakte për të vendosur për sanksionet përkatëse, në rast se ka, për t'iu shqiptuar subjektit politik.

119.5 PZAP-i mundet që sipas vendimit të tij të shqyrtojë çështje të cilat përndryshe janë nën juridiksionin e tij kur kjo është rreptësisht e domosdoshme për të parandaluar padrejtësi serioze.

119.6 Ofrimi i informatave të rrejtshme PZAP-it paraqet shkelje të këtij ligji të cilën gjë PZAP-i mund ta sanksionoj sipas nenit 12.1 të këtij ligji.

Neni 120
[Përmirësimet dhe sanksionimet ndaj shkeljeve]

120.1 Në rast se PZAP-i përcakton se ka ndodhur shkelje e këtij ligji ose e rregullave të KQZ-së, mundet të:

b) para certifikimit të rezultateve zgjedhore, është në kompetencë të PZAP-it, në raste të jashtëzakonshme të anulojë rezultatet në një vendvotim apo qendër votimi, dhe ta urdhërojë KQZ-ën ti përsërisë votimin në një qendër votimi apo vendvotim, nëse konsideron se ka ndikim në rezultatet finale (Ndryshuar me Ligjin nr. 03/L-073, nenin 14).

Neni 122
[Apelimet Zgjedhore]

122.1 Personi fizik ose juridik, të drejtat ligjore të të cilit janë prekur nga cilat do vendime të mëposhtme, vendime këto të marra nga KQZ-ja, mund të apelojë atë vendim në PZAP brenda njëzetekatër (24) orëve pasi që vendimi i

apeluar shpallet nga KQZ-ja dhe apeli duhet të vendoset nga PZAP-i brenda shtatëdhjetedy (72) orëve pasi të jetë parashtruar apeli. (Ndryshuar me Ligjin nr. 03/L-073, nenin 15).

- a) përfshirjen ose largimin e një personi për të marrë pjesë në programin votues brenda dhe jashtë Kosovës;
- b) certifikimin ose kundërshtimin për të certifikuar një subjekt politik ose kandidat për të marrë pjesë në zgjedhje;
- c) kandidatin i cili pas certifikimit nuk dëshiron të marrë pjesë në zgjedhje;
- d) akreditimin ose refuzimin për akreditim të një vëzhguesi zgjedhor;
- e) vendosjen e një gjobe administrative ndaj një subjekti politik sipas nenit 42 të këtij ligji; dhe
- f) refuzimin për të regjistruar një parti politike brenda Zyrës.

122.2 PZAP-i do të mbështesë apelin ndaj vendimit të KQZ-së nëse vlerëson se KQZ-ja nuk ishte e arsyeshme në marrjen parasysht të të gjitha rrethanave.

122.3 Nëse PZAP-i mbështet apelin ndaj vendimit të KQZ-së, mundet të:

- a) udhëzojë KQZ-në ta rishqyrtojë vendimin e vet; dhe
- b) udhëzojë KQZ-në të marrë masa kompensimi.

Ligji për Zgjedhjet Lokale në Republikën e Kosovës, nr. 03/L-072

Neni 9

Zgjedhjet e Kryetarëve të Komunave

“9.5 Kandidati zgjidhet Kryetar i Komunës nëse ai apo ajo fiton më shumë se 50%, plus 1 (një) votë të numrit të përgjithshëm të votave të vlefshme të hedhura në atë komunë.

9.6 Nëse asnjëri nga kandidatët nuk fiton më shumë se 50%, plus një (1) votë të numrit të përgjithshëm të votave të vlefshme të hedhura në atë komunë, KQZ-ja organizon raundin e dytë të zgjedhjeve në mes të dy kandidatëve të cilët kanë fituar më së shumti vota të vlefshme. Raundi i dytë i zgjedhjeve mbahet ditën e diel katër (4) javë pas raundit të parë.

9.7 Kandidati i cili fiton shumicën e votave në rrethin e dytë zgjidhet Kryetar i Komunës”.

Rregullat dhe Procedurat nr. 02/2015 të PZAP-it, të datës 4 dhjetor 2015

Neni 2

[Përkufizimet]

Shprehjet e përdorura në këtë rregull kanë këtë kuptim:

[...]

2.1 “Ankesë” – do të thotë mjet i rregullt juridik i dorëzuar me shkrim nga një person që ka interes ligjor apo të drejtat e të cilit janë shkelur gjatë procesit zgjedhor.

2.2 “Apel” do të thotë mjet i rregullt juridik kundër vendimeve të shkallës së parë.

[...]

Neni 5
[Ankesat]

[...]

5.3 Ankesat në lidhje me procesin zgjedhor për ditën e votimit parashtrihen pranë PZAP-it brenda njëzetekatër (24) orëve nga momenti i mbylljes së qendrës së votimit (Neni 113.1 i LZP-së).

5.4 Ankesat në lidhje me administrimin e numërimit në Qendrën e numërimit dhe të Rezultateve duhet të dorëzohen me shkrim pranë PZAP-it brenda afatit prej 24 orësh nga momenti i të kuptuarit nga ankuesi/ja për shkeljen e supozuar, në bazë të nenit 105.1 të LZP-së.

5.4 Për të gjitha çështjet që nuk lidhen drejtpërdrejte me votimin dhe ri-numërimin, ankesa duhet të parashtrihet pranë PZAP-it brenda 24 orëve nga shkelja e supozuar.

[...]

APELET
Neni 10
[Kriteret për apelim]

[...]

10.5 Në lidhje me apelimin e një vendimi të KQZ-së, apeli duhet të dorëzohet brenda pesë (5) ditëve pas njoftimit me vendim të KQZ-së. Për të gjitha apelet tjera, përveç nëse është saktësuar diku ndonjë afat tjetër, apelet duhet të dorëzohen brenda njëzetekatër (24) orë nga pranimi i vendimit të PZAP-it nga parashtruesi/ja.

[...]

Neni 14
[Procedura për Administrimin e Hetimeve të Materialit Zgjedhor]

12.1 Kur PZAP-i pranon një ankesë që konsiderohet të jetë e rregullte, dhe kur një ankesë e tillë është e dyshuar për veprimtari mashtruese që përfshinë materialin zgjedhor, Kryesuesi i PZAP-it apo kryesuesi i paneleve vendim-marrëse do të caktojë një anëtar të Sekretariatit të PZAP-it, si hetues kryesor në lidhje me atë ankese.

[...]

Rregulla Zgjedhore e KQZ-së nr. 02/2013 për Krijimin, Konfirmimin dhe Kundërshtimin e Listës së Votuesve, e datës 2 korrik 2013

**“Neni 3
Procesi i krijimit të Listës së Votuesve**

3.1 KQZ-ja mban Listën e Votuesve dhe siguron që Lista e Votuesve është e saktë dhe e azhurnuar, dhe e njëjta përmban:

a) Ekstraktin më të vonë në dispozicion nga Regjistri Qendror Civil i të gjithë votuesve me të drejtë vote, të cilët janë regjistruar si qytetarë të Kosovës sipas Ligjit për Shtetësinë;

b) Të gjithë votuesit me të drejtë vote jashtë Kosovës të cilët në mënyrë të suksesshme kanë aplikuar për votim jashtë Kosovës.

3.2 Regjistri Qendror Civil pajis KQZ-në me të gjitha informatat përkatëse që Komisioni Qendror i Zgjedhjeve kërkon për të mirëmbajtur Listën e Votuesve në pajtim me afatet kohore të caktuara nga KQZ-ja.

3.3 Me qëllim të krijimit të listës së votuesve, KQZ-ja gjatë procesit zgjedhor pranon tri (3) herë ekstraktin e regjistrit civil nga Agjencia e Regjistrimit Civil. Herën e parë, jo më vonë se dy ditë pas shpalljes së datës së zgjedhjeve, herën e dytë jo më vonë se 3 ditë para fillimit të periudhës së kundërshtimit dhe konfirmimit të Listës së Votuesve, si dhe herën e tretë jo më vonë se dy (2) ditë pas përfundimit të periudhës së kundërshtimit dhe konfirmimit të LV-së”.

Rregulla Zgjedhore e KQZ-së nr. 06/2013 Qendra e Numërimit dhe e Rezultateve e datës 2 korrik 2013

Neni 8

Ankesat përkitazi me procesin në QNR

8.1 Ankesat lidhur me administrimin e numërimit në QNR, sipas nenit 105 të Ligjit për Zgjedhjet e Përgjithshme në Republikën e Kosovës dhe nenit 26 të Ligjit për Zgjedhjet Lokale në Republikën e Kosovës dorëzohen me shkrim në PZAP brenda 24 orëve nga ndodhja e shkeljes së supozuar.

8.2 Paraqitja e ankesës nuk pengon procesin e numërimit.

8.3 Në bazë të dispozitës së nenit 105.3 të Ligjit për Zgjedhjet e Përgjithshme në Republikën e Kosovës, dhe nenit 26 të Ligjit për Zgjedhjet Lokale në Republikën e Kosovës, për të gjitha ankesat në PZAP, do të vendoset jo më vonë se 72 orë pas marrjes së tyre në zyrat qendrore të PZAP-it.

Neni 9

Rezultatet e zgjedhjeve

[...]

9.3 Në raste të jashtëzakonshme para certifikimit të rezultateve, KQZ-ja mund të urdhërojë rinumërimin e votave në cilindo Vendvotim, Qendër të Votimit, Qendër të Numërimit ose përsëritjen e votimit në një Qendër Votimi apo në një Komunë.

[...]

9.5. Para certifikimit të rezultateve zgjedhore, është në kompetencë të PZAP-it, që në raste të jashtëzakonshme të anulojë rezultatet në një vendvotim apo

qendër votimi, dhe ta urdhërojë KQZ-në t'i përsëritë votimin në një qendër votimi apo vendvotim, nëse konsideron se ka ndikim në rezultatet finale.
[...]

Rregulla Zgjedhore e KQZ-së nr. 10/2013 për Raundin e Dytë të Zgjedhjeve për Kryetarë të Komunave, e datës 2 korrik 2013

Neni 1 Dispozitat e Përgjithshme

Kjo rregull ka për qëllim të rregullojë: vëzhguesit e zgjedhjeve, emërimin e këshillave të vendvotimit, Listën Votuese, Votimin dhe numërimin brenda vendvotimeve, votimin e personave me nevoja dhe rrethana të veçanta, si dhe kufizimin e shpenzimeve të fushatës dhe deklarimin financiar të partive politike për raundin e dytë të zgjedhjeve për kryetarë të komunave.

Neni 3 Procedurat e Zbatueshme

Të gjitha dispozitat në rregullat përkatëse të zgjedhjeve të KQZ-së janë të zbatueshme gjatë zhvillimit të raundit të dytë të zgjedhjeve për kryetarë të komunave, përveç nëse ato janë zëvendësuar ose ndryshuar në mënyrë specifike nga kjo Rregull.

Neni 5 Emërimi i Këshillave të Vendvotimeve

Të dy kandidatëve të cilët garojnë në raundin e dytë të zgjedhjeve për kryetarë të komunave do t'iu lejohet t'i kenë përfaqësuesit e tyre në KVV, sipas vendimit të KQZ-së. Subjektet politike të kandidatëve duhet t'i nominojnë përfaqësuesit e tyre. Nëse nuk ka nominime të mjaftueshme të pranuar nga ai subjekt politik, atëherë përbërja e KVV-së mbetet ashtu siç përcaktohet në nenin 5.1 të kësaj rregulle.

Neni 6 Lista e Votuesve

Lista e njëjtë e votuesve që është shfrytëzuar për zgjedhjet komunale, do të përdoret për raundin e dytë të zgjedhjeve për kryetarë të komunave.

Pranueshmëria e kërkesës

71. Gjykata së pari shqyrton nëse kërkesa i ka përmbushur kriteret e pranueshmërisë, të përcaktuara me Kushtetutë, të parashikuara me Ligj dhe të specifikuar më tej me Rregullore të punës.
72. Në këtë drejtim, Gjykata, duke aplikuar nenet 21.4 dhe 113 të Kushtetutës, dispozitat relevante të Ligjit për sa i përket procedurës në rastin e përcaktuar në nenin 113, paragrafi 7, të Kushtetutës; dhe rregullin 39 [Kriteret e Pranueshmërisë] dhe rregullin 76 [Kërkesa në pajtim me nenin 113.7 të

Kushtetutës dhe me nenet 46, 47, 48, 49 dhe 50 të Ligjit] të Rregullores së punës, do të shqyrtojë nëse: (i) kërkesa është dorëzuar nga palët e autorizuara; (ii) kontestohen vendime të autoriteteve publike; (iii) janë shteruar të gjitha mjetet juridike; (iv) janë saktësuar të drejtat dhe liritë të cilat pretendohet se janë shkelur; (v) janë respektuar afatet kohore; (vi) kërkesa është qartazi e pabazuar; dhe (vii) ka ndonjë kriter shtesë të pranueshmërisë, sipas rregullit 39 (3) të Rregullores së punës, që nuk është plotësuar.

Lidhur me palët e autorizuara

73. Gjykata në këtë aspekt fillimisht i referohet paragrafëve 1 dhe 7 të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, të cilët përcaktojnë:

“1. Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar;

[...]

7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj”.

74. Gjykata po ashtu i referohet paragrafit 4 të nenit 21 [Parimet e Përgjithshme], të Kushtetutës, i cili përcakton:

4. Të drejtat dhe liritë themelore të parashikuara me Kushtetutë, vlejnë edhe për personat juridikë, për aq sa janë të zbatueshme.

75. Gjykata në fund i referohet edhe pikës (a) të paragrafit (1) të rregullit 39 [Kriteret e pranueshmërisë] të Rregullores së punës i cili përcakton:

*(1) Gjykata mund ta konsiderojë një kërkesë të pranueshme nëse:
(a) kërkesa parashtrohet nga një palë e autorizuar.*

76. Sa i përket përmbushjes së këtyre kriterëve kushtetuese, Gjykata së pari vëren se në rastin konkret kemi të bëjmë me dy parashtrues të kërkesës dhe secili prej tyre duhet të legjitimohet si palë e autorizuar në bazë të dispozitave përkatëse të cituara më lart, si parakusht për të shqyrtuar këtë kërkesë. Për sa i takon parashtruesit të parë të kërkesës, përkatësisht z. Gani Dreshaj, Gjykata vëren se ai, në cilësinë e individit, përkatësisht të personit fizik, është palë e autorizuar për të parashtruar ankesë kushtetuese në Gjykatë (Shih rastet e Gjykatës Kushtetuese: KI73/09 parashtrues: *Mimoza Kusari- Lila*, Aktvendim i 19 shkurtit 2010; KI152/17 parashtrues: *Shaqir Totaj*, Aktvendim për papranueshmëri i 17 janarit 2018; KI157/17 parashtrues: *Shaip Surdulli*, Aktvendim për papranueshmëri i 15 majit 2018). Për sa i takon parashtruesit të dytë të kërkesës, përkatësisht subjektit politik AAK, Gjykata vëren se, në bazë të paragrafit 4 të nenit 21 të Kushtetutës, edhe parashtruesi i dytë i kërkesës ka të drejtë të parashtrtojë ankesë kushtetuese, duke u thirrur në të drejtat kushtetuese që vlejnë për personat juridik, për aq sa ato janë të zbatueshme. (Shih: *Aktvendimi për papranueshmëri, AAB-RIINVEST University L.L.C.*

Prishtinë kundër Qeverisë së Republikës së Kosovës, rasti KI41/09 i 21 janarit 2010; shih po ashtu, rastin e GJEDNJ-së Partia për një Shoqëri Demokratike dhe të tjerët kundër Turqisë, nr. 3840/10, Aktgjykim i 12 janarit 2016).

77. Për më tepër, dhe në këtë aspekt, Gjykata gjithashtu thekson se GJEDNJ-ja në praktikën e saj gjyqësore ka konstatuar se e drejta për t'u zgjedhur në kuadër të nenit 3 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së, është e drejtë që u garantohet edhe partive politike, si subjekte juridike, dhe se ato mund të ankohen pavarësisht nga kandidatët e tyre (shih, për shembull, rastin e *Partisë së Punës të Gjeorgjisë kundër Gjeorgjisë*, nr. 9103/04, GJEDNJ, Aktgjykim i 8 korrikut 2008, paragrafët 72-74, dhe referencat e tjera të përmendura në atë vendim). Rrjedhimisht, Gjykata konkludon që të dy parashtruesit janë palë të autorizuar.

Lidhur me aktin e autoritetit publik

78. Në këtë aspekt, Gjykata i referohet paragrafëve 1 dhe 7 të nenit 113 të Kushtetutës, të cituar më lart dhe nenit 47 [Kërkesat individuale] të Ligjit, i cili përcakton:

1. Çdo individ ka të drejtë të kërkojë nga Gjykata Kushtetuese mbrojtje juridike në rast se pretendon se të drejtat dhe liritë e tija individuale të garantuara me Kushtetutë janë shkelur nga ndonjë autoritet publik.

79. Gjykata gjithashtu i referohet edhe paragrafit (2) të rregullit 76 [Kërkesa në pajtim me nenin 113.7 të Kushtetutës dhe me nenet 46, 47, 48, 49 dhe 50 të Ligjit] të Rregullores së punës i cili, *inter alia*, përcakton:

(2) Kërkesa, e bërë sipas këtij rregulli duhet të qartësojë saktësisht [...] cili është akti konkret i autoritetit publik i cili kontestohet.

80. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se parashtruesit e kërkesës kontestojnë akte të autoriteteve publike, përkatësisht Aktgjykimin e Gjykatës Supreme [A.A.-U.ZH. nr. 64/2017] të 26 dhjetorit 2017 dhe Vendimin e PZAP-it [ZL.A.nr. 1142/2017] të 23 dhjetorit 2017, siç është përcaktuar me paragrafin 7 të nenit 113 të Kushtetutës dhe me dispozitat e tjera të Ligjit dhe të Rregullores së punës. Rrjedhimisht, Gjykata konkludon që parashtruesit e kërkesës kontestojnë akte të autoriteteve publike.

Lidhur me shterimin e mjeteve juridike

81. Në këtë aspekt, Gjykata i referohet paragrafëve 1 dhe 7 të nenit 113 të Kushtetutës, të cituar më lart dhe paragrafit 2 të nenit 47 [Kërkesa individuale] të Ligjit, dhe pikës (b) të paragrafit (1) të rregullit 39 [Kriteret e pranueshmërisë] të Rregullores së punës, të cilët përcaktojnë:

Neni 47
[Kërkesa individuale]

(...)

2. Individidi mund ta ngritë kërkesën në fjalë vetëm pasi që të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.

Rregulli 39
[Kriteret e pranueshmërisë]

1. Gjykata mund ta konsiderojë një kërkesë të pranueshme nëse:

(...)

(b) janë shteruar të gjitha mjetet efektive të përcaktuara me Ligj kundër aktgjykimit ose vendimit të kontestuara.

82. Gjykata vëren që paragrafi 7 i nenit 113 të Kushtetutës përcakton detyrimin e shterimit të të “*gjitha mjeteve juridike të përcaktuara me ligj*”. Ky detyrim kushtetues është gjithashtu i përcaktuar me nenin 47 të Ligjit dhe me pikën (b) të paragrafit (1) të rregullit 39 dhe vlen, si për personat fizik ashtu edhe për personat juridik, për aq sa është i aplikueshëm.
83. Në këtë drejtim, Gjykata duhet të vërtetojë nëse janë shteruar të gjitha mjetet juridike nga parashtruesi i parë i kërkesës, në cilësi të individit, si person fizik, si dhe nga parashtruesi i dytë, në cilësi të subjektit politik, si person juridik. Kriteret e vlerësimit nëse ky detyrim është përmbushur janë mirë të përcaktuara në praktikën e Gjykatës dhe atë të GJEDNJ-së në harmoni me të cilën, sipas nenit 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] të Kushtetutës, Gjykata është e detyruar të interpretojë të drejtat e njeriut dhe liritë themelore të garantuara me Kushtetutë.
84. Në rrethanat e rastit konkret, Gjykata rikujton se vetëm parashtruesi i dytë, përkatësisht AAK-ja si subjekt politik, përkatësisht person juridik, ka qenë palë në procedurë para PZAP-it dhe Gjykatës Supreme. Parashtruesi i parë i kërkesës nuk kishte qenë palë procedurale ndonëse ligji i aplikueshëm, përkatësisht i LZP-së, nëpërmjet nenit 119.1 të tij, e parasheh një mundësi edhe për personat fizik, pra kandidatët që kanë interes për të mbrojtur të drejtat dhe liritë themelore të tyre. Si rrjedhojë, Gjykata konstaton se vetëm parashtruesi i dytë i ka shteruar të gjitha mjetet juridike dhe Gjykata do të shqyrtojë kushtetutshmërinë e Aktgjykimit të Gjykatës Supreme [A.A.-U.ZH. nr. 64/2017] në raport me të drejtat dhe liritë e garantuara me Kushtetutë dhe KEDNJ që i takojnë AAK-së si subjekt politik dhe person juridik (Shih, *mutatis mutandis*, subjektet politike si parashtrues para GJEDNJ-së për konteste zgjedhore, *Refah Partisi (Partia e Mirëqenies Sociale) dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 41340/98, 41342/98, 41343/98 dhe 41344/98, Aktgjykim i 13 shkurtit 2003; shih, po ashtu, rastin e *Partisë Konservatore Ruse e Ndërmarrësve dhe të tjerët kundër Ruisë*, nr. 55066/00 dhe 55638/00, Aktgjykim i 11 janarit 2007, ku parashtrues ishte një subjekt politik së bashku me kandidatin që garonte nën siglën e po atij subjekti politik).

85. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se në një të anë, procedurat e apelimit në PZAP dhe në Gjykatën Supreme ishin iniciuar dhe zhvilluar në emër të parashtruesit të dytë të kërkesës (AAK), derisa nga përmbajtja e dokumenteve të dorëzuara rezulton se parashtruesi i parë i kërkesës (Gani Dreshaj) nuk kishte paraqitur asnjë ankesë në emër të tij, nga ana tjetër. Ankesa e parashtruesit të parë të kërkesës në emrin e tij është paraqitur për herë të parë pikërisht në Gjykatën Kushtetuese, çka vërtetohet me autorizimin me të cilin ai e kishte pajisur përfaqësuesin e tij.
86. Mirëpo, parashtruesi i dytë i kërkesës (AAK) në parashtruesin e dorëzuar më 31 janar 2018, ka njoftuar Gjykatën se kërkesën e parashtruesit të parë (Gani Dreshaj) e konsideron 'vazhdimësi të betejës' së zhvilluar në PZAP dhe Gjykatën Supreme; dhe se në rastin konkret, konsideron se parashtruesi i parë i kërkesës është viktimë e 'drejtpërdrejtë', kurse vetveten e cilëson 'viktimë indirekte'.
87. Gjykata thekson se ky rast dallon nga rastet e mëparshme nr. KI73/09 dhe nr. KI152/17, sepse në ato raste parashtruesit kishin dorëzuar kërkesat e tyre në Gjykatë individualisht, derisa procedurat e rregullta në KQZ, PZAP dhe Gjykatë Supreme ishin zhvilluar nga subjektet politike. Në rastet në fjalë, subjektet politike nuk patën dorëzuar kërkesë në Gjykatë për të mbështetur kandidatët e tyre (parashtruesit e kërkesës), çka në të vërtetë, përcakton dallimin në mes të rasteve në fjalë dhe rastit të tanishëm (Shih, Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës: Rasti nr. KI73/09, *Parashtrues: Mimoza Kusari-Lila kundër Komisionit Qendror Zgjedhor*, Aktvendim për palejueshmëri, i 24 marsit 2010, paragrafi 35 dhe po ashtu shih *mutatis mutandis* Rastin nr. KI152/17, *Parashtrues: Shaqir Totaj*, Aktvendim për papranueshmëri, i 8 shkurtit 2018, paragrafët 39-46 dhe referencat e përmendura në atë vendim).
88. Gjykata duke u mbështetur në shtjellimin e mësipërm, vëren se, në rastin në shqyrtim, parashtruesi i kërkesës AAK i ka shteruar të gjitha mjetet juridike siç përcaktohet me nenin 113.7 të Kushtetutës. Veç kësaj, Gjykata vlerëson, duke u mbështetur në jurisprudencën e saj, se parashtruesi i kërkesës z. Gani Dreshaj nuk i ka shteruar të gjitha mjetet juridike siç përcaktohet me nenin 113.7 të Kushtetutës. Prandaj, Gjykata do të shqyrtojë pretendimet ankimore vetëm në lidhje me parashtruesin e dytë (AAK), pavarësisht nga fakti se pretendimet e të dy parashtruesve janë identike.
- Lidhur me saktësimin e kërkesës dhe afatin*
89. Në vazhdim, Gjykata po ashtu shqyrton nëse parashtruesit e kërkesës i kanë përmbushur kriteret e tjera të pranueshmërisë, të përcaktuara më tej në Ligj dhe në Rregullore të punës. Në lidhje me këtë, Gjykata së pari i referohet nenit 48 [Saktësimi i kërkesës] dhe nenit 49 [Afatet] të Ligjit, të cilët parashohin:

Neni 48
[Saktësimi i kërkesës]

Parashtruesi i kërkesës ka për detyrë që në kërkesën e tij të qartësoj saktësisht se cilat të drejta dhe liri pretendon se i janë cenuar dhe cili është akti konkret i autoritetit publik të cilin parashtruesi dëshiron ta kontestoj.

Neni 49
[Afatet]

Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej katër (4) muajve. Afati fillon të ecë që nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor. (...)

90. Gjykata rikujton që të njëjtat kritere janë të specifikuar më tej edhe në pikat c dhe d të paragrafit 1 të rregullit 39 [Kriteret e Pranueshmërisë] dhe paragrafët 2 dhe 4 të rregullit 76 [Kërkesa në pajtim me nenin 113.7 të Kushtetutës dhe me nenet 46, 47, 48, 49 dhe 50 të Ligjit] të Rregullores së punës.
91. Sa i përket përmbushjes së këtyre kritereve, Gjykata vëren se parashtruesit e kërkesës kanë qartësuar saktësisht se cilat të drejta dhe liri themelore të garantuara me Kushtetutë pretendojnë se u janë cenuar dhe kanë specifikuar aktin konkret të autoritetit publik të cilin e kontestojnë në pajtim me nenin 48 të Ligjit dhe dispozitat përkatëse të Rregullores së punës dhe e kanë parashtruar kërkesën brenda afatit prej katër (4) muajsh të përcaktuar me nenin 49 të Ligjit dhe dispozitat përkatëse të Rregullores së punës.

Lidhur me kushtet tjera të pranueshmërisë

92. Në fund dhe pas shqyrtimit të ankesës kushtetuese të parashtruesve të kërkesës, Gjykata konsideron se kërkesa nuk mund të konsiderohet qartazi e pabazuar në kuptim të rregullit 39 (2) të Rregullores së punës dhe nuk ka asnjë bazë tjetër për ta shpallur atë të papranueshme, meqë asnjë nga kushtet e përcaktuara me rregullin 39 (3) të Rregullores së punës nuk janë të aplikueshme në rastin konkret (Shih, ndër të tjera, rastin e GJEDNJ-së, *Alimuçaj kundër Shqipërisë*, kërkesa nr. 20134/05, Aktgjykimi i 9 korrikut 2012, paragrafi 144; shih, po ashtu, rastin e Gjykatës nr. KO73/16, *Parashtrues: Avokati i Popullit*, Aktgjykim i 8 dhjetorit 2016, paragrafi 49).

Konkluzion lidhur me pranueshmërinë e kërkesës

93. Gjykata konkludon se parashtruesit e kërkesës janë palë të autorizuar; kontestojnë vendime të autoritete publike; kanë shteruar mjetet juridike siç është elaboruar specifikisht më lart; kanë saktësuar të drejtat dhe liritë të cilat pretendojnë se janë shkelur; kanë dorëzuar kërkesën brenda afatit; kërkesa nuk është qartazi e pabazuar; dhe nuk ka asnjë kusht tjetër të pranueshmërisë i cili nuk është plotësuar.
94. Rrjedhimisht, Gjykata e shpall kërkesën të pranueshme.

Vlerësimi i meritave të kërkesës

95. Në rastin konkret, Gjykata nuk do të vlerësojë *in abstracto* nëse kuadri ligjor që rregullon të drejtën zgjedhore në Republikën e Kosovës është i pajtueshëm ose i papajtueshëm me Kushtetutën. Fushëveprimi i Gjykatës, në këtë rast, përkufizohet vetëm në vlerësimin nëse vendimet e kontestuara të PZAP-it dhe Gjykatës Supreme janë në përputhshmëri me nenin 45 [Të Drejtat Zgjedhore dhe të Pjesëmarrjes] të Kushtetutës në lidhje me nenin 3 të Protokollit nr. 1 (E drejta për zgjedhje të lira) të KEDNJ-së.

96. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet nenit 53 të Kushtetutës, që përcakton:

“Të drejtat e njeriut dhe liritë themelore të garantuara me këtë Kushtetutë, interpretohen në harmoni me vendimet gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut”.

97. Gjykata i referohet nenit 45 [Të Drejtat Zgjedhore dhe të Pjesëmarrjes] të Kushtetutës, që përcakton:

“1. Çdo shtetas i Republikës së Kosovës që ka arritur moshën tetëmbëdhjetë vjeç, qoftë edhe ditën e zgjedhjeve, gëzon të drejtën të zgjedhë dhe të zgjedhet, me përjashtim kur kjo e drejtë i kufizohet me vendim gjyqësor.

2. Vota është personale, e barabartë, e lirë dhe e fshehtë.

3. Institucionet shtetërore mbështesin mundësitë për pjesëmarrjen e çdonjërit në aktivitete publike dhe të drejtën e secilit për të ndikuar në mënyrë demokratike në vendimet e organeve publike”.

98. Për më tepër, Gjykata i referohet edhe nenit 3 të Protokollit nr. 1 (E drejta për zgjedhje të lira) të KEDNJ-së, që përcakton:

“Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të organizojnë në intervale të arsyeshme kohore, zgjedhje të lira me votim të fshehtë, në kushte që sigurojnë shprehjen e lirë të mendimit të popullit për zgjedhjen e organit ligjvënës”.

(a) Parime të Përgjithshme dhe Testi i GJEDNJ-së sipas nenit 3 të Protokollit nr. 1

99. Neni 3 i Protokollit nr. 1 ndryshon nga të drejtat e tjera të garantuara me Konventë dhe protokollet e saj siç është formuluar në lidhje me detyrimin e Palës së Lartë Kontraktuese për të mbajtur zgjedhje që sigurojnë shprehjen e lirë të vullnetit të njerëzve dhe jo në pikëpamje të një të drejte apo lirie të veçantë. Megjithatë, duke pasur parasysh punën përgatitore të nenit 3 të Protokollit nr. 1 dhe interpretimin e dispozitës në kontekstin e Konventës si tërësi, GJEDNJ ka vendosur që kjo dispozitë nënkupton gjithashtu të drejtat individuale, duke përfshirë të drejtën e votës dhe të kandidimit për zgjedhje (Shih, *Mathieu-Mohin dhe Clerfayt kundër Belgjikës*, 2 mars 1987, paragrafët 46-51, Seria A nr. 113).

100. Të drejtat e garantuara sipas nenit 3 të Protokollit nr. 1 janë thelbësore për krijimin dhe mbajtjen e themeleve të një demokracie efektive dhe kuptimplotë të qeverisur nga sundimi i ligjit. Sidoqoftë, këto të drejta nuk janë absolute. Ka hapësirë për “kufizime të nënkuptuara”, dhe Shteteve Kontraktuese duhet t'u jepet një hapësirë e vlerësimit në këtë sferë. GJEDNJ riafirmon se hapësira në këtë fushë është e gjerë (Shih, rastin *Mathieu-Mohin dhe Clerfayt*, cituar më lart, paragrafi 52, *Matthews*, cituar më lart, paragrafi 63, *Labita*, cituar më lart, paragrafi 201 dhe *Podkolzina kundër Letonisë*, nr. 46726 / 99, paragrafi 33, GJEDNJ 2002-II). Ekzistojnë mënyra të shumta për organizimin dhe drejtimin e sistemeve zgjedhore dhe një mori dallimesh, ndër të tjera, në zhvillimin historik, diversitetin kulturor dhe mendimin politik brenda Evropës, që secili Shtet Kontraktues duhet ta fusë në vizionin e vet demokratik (Shih, rastin *Hirst kundër Mbretërisë së Bashkuar* (nr. 2) [DHM], nr. 74025/01, paragrafi 61, GJEDNJ 2005-IX).
101. Megjithatë, GJEDNJ duhet të përcaktojë në instancën e fundit nëse janë plotësuar kërkesat e nenit 3 të Protokollit nr. 1; ajo duhet të bindet se kushtet e imponuara për të drejtën e votës ose për të dalë në zgjedhje nuk e kufizojnë ushtrimin e këtyre të drejtave në atë masë sa të dëmtojnë thelbin e tyre dhe t'i privojnë nga efektiviteti i tyre; se ato janë të vendosura në ndjekje të një qëllimi legjitim; dhe se mjetet e përdorura nuk janë joproporcionale (Shih, rastin *Mathieu-Mohin dhe Clerfayt*, cituar më lart, paragrafi 52). Në veçanti, kushtet e tilla nuk duhet të pengojnë shprehjen e lirë të njerëzve në zgjedhjen e legjislaturës - me fjalë të tjera, duhet të reflektojnë ose të mos kundërshtojnë shqetësimin për të ruajtur integritetin dhe efektivitetin e një procedure zgjedhore që synon identifikimin e vullnetit të popullit nëpërmjet të drejtës së përgjithshme të votës (Shih, rastin *Hirst*, cituar më lart, paragrafi 62).
102. Në lidhje me rastet që kanë të bëjnë me të drejtën e votës, përkatësisht me të ashtuquajturin aspektin “aktiv” të të drejtave sipas nenit 3 të Protokollit nr. 1, GJEDNJ-së ka konsideruar se përjashtimi i çdo grupi ose kategorie të popullatës së përgjithshme duhet të jetë në pajtim me qëllimet themelore të nenit 3 të Protokollit nr. 1 (Shih, *mutatis mutandis*, *Aziz kundër Qipros*, nr. 69949/01, paragrafi 28, GJEDNJ 2004-V). Në veçanti, Gjykata ka konstatuar se legjislacioni i brendshëm që vendos kërkesat për moshë minimale ose kërkesat e vendbanimit për ushtrimin e së drejtës së votës është në parim në përputhje me nenin 3 të Protokollit nr. 1 (Shih, rastin *Hilbe kundër Lihtenshtajnit* (vendim) 31981/96, GJEDNJ 1999-VI, shih, gjithashtu, rastin *Hirst*, cituar më lart, paragrafi 62).
103. Institucionet e Konventës gjithashtu kanë konstatuar se ishte çështje e hapur për legjislaturën që të heqë të drejtat politike nga personat e dënuar për krime të rënda ose financiare (Shih, *Holanda kundër Irlandës*, nr. 2487/94, Vendimi i Komisionit i 14 prillit 1998, DR 93-A, f. 15, dhe *MDU kundër Italisë* (vendim), nr. 58540/00, 28 janar 2003). Megjithatë, në rastin *Hirst* (paragrafi 82) Dhoma e Madhe theksoi se Shtetet Kontraktuese nuk kishin *carte blanche* për të diskualifikuar të gjithë të dënuarit e burgosur nga e drejta e votës, pa marrë parasysh çështjet relevante, si kohëzgjatja e dënimit të të burgosurit ose natyra dhe serioziteti i veprës. Një kufizim i përgjithshëm, automatik dhe pa dallim në të drejtën e votimit të të gjithë të burgosurve të ndaluar konsiderohej nga Gjykata të bie jashtë kufijve të pranueshëm të vlerësimit. Institucionet e

Konventës kanë pasur më pak raste që të merren me një shkelje të pretenduar të së drejtës së individit për të marrë pjesë si kandidat për zgjedhje, përkatësisht me ashtuquajturin aspektin “pasiv” të të drejtave sipas nenit 3 të Protokollit nr. 1. Në këtë drejtim, GJEDNJ ka theksuar se Shtetet Kontraktuese gëzojnë një gamë të gjerë në vendosjen e rregullave kushtetuese për statusin e anëtarëve të parlamentit, duke përfshirë kriteret që qeverisin të drejtën për t’u kandiduar për zgjedhje. Edhe pse ata kanë një origjinë të përbashkët në nevojën për të siguruar si pavarësinë e përfaqësuesve të zgjedhur dhe lirinë e zgjedhjes së zgjedhësve, këto kritere ndryshojnë në përputhje me faktorët historik dhe politik që janë specifik për secilin shtet. Shumëllojshmëria e situatave të parashikuara në kushtetuta dhe në legjislacionin zgjedhor të shteteve të shumta anëtare të Këshillit të Evropës, tregon shumëllojshmërinë e qasjeve të mundshme në këtë fushë. Prandaj, për qëllim të zbatimit të nenit 3, çdo legjislacion zgjedhor duhet të vlerësohet në dritën e evolucionit politik të vendit përkatës (Shih, *Mathieu-Mohin dhe Clerfayt*, paragrafi 54, dhe *Podkolzina*, paragrafi 33, të dy rastet e cituara më lart).

104. Në rastin *Podkolzina*, GJEDNJ gjeti shkelje të nenit 3 të Protokollit nr. 1 në lidhje me kufizimet mbi të drejtën e një individi për të qenë kandidat në zgjedhje. Në këtë rast, parashtruesi i kërkesës u hoq nga lista e kandidatëve parlamentarë me pretendimin e njohurive të saj të pamjaftueshme të gjuhës zyrtare të shtetit. GJEDNJ pranoi se një vendim që përcaktonte një gjuhë pune të parlamentit ishte ai që në parim vetëm shteti kishte pushtetin për ta marrë, duke qenë një faktor i formuar nga konsideratat historike dhe politike të veçanta për vendin në fjalë. Megjithatë, është konstatuar shkelje e nenit 3 të Protokollit nr. 1, sepse procedura e zbatuar për ankuesin për të përcaktuar aftësinë e saj në gjuhën zyrtare ishte në kundërshtim me kërkesat e drejtësisë procedurale dhe sigurisë juridike, duke rezultuar se përfundimi negativ i arritur nga autoritetet vendase në lidhje me këtë mund të konsiderohet i mangët (paragrafët 33-38).
105. Në rastin *Melnychenko kundër Ukrainës* (nr. 17707/02, paragrafët 53-67, GJEDNJ 2004-X), GJEDNJ gjithashtu pranoi se legjislacioni që krijon kushtet e qëndrimit të brendshëm për një kandidat parlamentar ishte, si i tillë, në përputhje me nenin 3 të Protokollit nr. 1. Në të njëjtën kohë, vendimi i autoriteteve ukrainase për t’ia mohuar ankuesit regjistrimin si kandidat parlamentar është konstatuar të jetë në shkelje të dispozitës së mësipërme, duke pasur parasysh se ligjit të brendshëm që rregullon dëshminë e qëndrimit të kandidatit i mungonte siguria e nevojshme dhe saktësia për t’i garantuar ankuesit mbrojtje adekuate kundër trajtimit arbitrar. GJEDNJ theksoi në atë rast se, ndërsa Shtetet Kontraktuese kanë një hapësirë të gjerë vlerësimi kur përcaktojnë kushtet e pranueshmërisë në mënyrë abstrakte, parimi që të drejtat duhen të jetë efektive kërkon që vetë procedura e kualifikimit të përbajë masa mbrojtëse të mjaftueshme për të parandaluar vendime arbitrare (paragrafi 59).
106. Në disa raste më të vjetra, ish-Komisionit iu kërkua në disa raste të shqyrtojë nëse vendimi për tërheqjen e të drejtave zgjedhore të ashtuquajtura “aktive” ose “pasive” të një individi për shkak të aktiviteteve të tij të mëparshme përbënte shkelje të nenit 3 të Protokollit nr. 1. Në të gjitha ato raste, Komisioni konstatoi se nuk ishte i atillë. Kështu, në rastet *X kundër Holandës* (nr.

6573/74, vendimi i Komisionit i 19 dhjetorit 1974, DR 1, f. 87) dhe *X kundër Belgjikës* (8701/79, Vendimi i Komisionit i 3 dhjetorit 1979, DR 18, f. 250), i shpalli kërkesat të papranueshme nga dy persona të cilët ishin dënuar pas Luftës së Dytë Botërore për bashkëpunim me armikun ose për “sjelljen jo qytetare” dhe, për këtë arsye, u është hequr e drejta e përhershme për të votuar. Në veçanti, Komisioni konsideroi se “qëllimi i legjislacionit që i privon personat e dënuar për tradhti nga të drejta të caktuara politike dhe më konkretisht, nga e drejta e votës [ishte] që të sigurohej që personave që [kishin] abuzuar rëndë, në kohë lufte, e drejta e pjesëmarrjes në jetën publike të vendit të tyre të pengohej në të ardhmen nga keqpërdorimi i të drejtave të tyre politike në një mënyrë që dëmton sigurinë e shtetit ose themelet e një shoqërie demokratike” (Shih, *X kundër Belgjikës*, paragrafi 253).

107. Në rastin *Van Wambeke kundër Belgjikës* (nr. 16692/90, Vendimi i Komisionit i 12 prillit 1991, i paraportuar), Komisioni deklaroi të papranueshme, për të njëjtën arsye, një kërkesë nga një ish-anëtar i Waffen-SS, i dënuar për tradhti në vitin 1945, i cili u ankua se nuk ishte në gjendje të merrte pjesë në zgjedhjet e Parlamentit Evropian në vitin 1989. Në rastin *Glimmerveen dhe Hagenbeek kundër Holandës* (nr. 8348/78 dhe 8406/78, Vendimi i Komisionit i 11 tetorit 1979, DR 18, f. 187), Komisioni i deklaroi të papranueshme dy kërkesa lidhur me refuzimin për të lejuar parashtruesit e kërkesës, të cilët ishin udhëheqës të një organizate të ndaluar me tendenca raciste dhe ksenofobike, të kandidonin në zgjedhje. Në atë rast, Komisioni iu referua nenit 17 të Konventës, duke vlerësuar se parashtruesit e kërkesës “kishin për qëllim të merrnin pjesë në këto zgjedhje dhe të shfrytëzonin të drejtën [në fjalë] për një qëllim të cilin Komisioni [e kishte] konstatuar të papranueshëm sipas nenit 17“ (*ibid.*, f. 197). Në atë rast u theksua gjithashtu se standardi i tolerancës nuk pengon një shoqëri demokratike të ndërmarre hapa për të mbrojtur veten nga veprimtaritë që synojnë të shkatërrojnë të drejtat ose liritë e përcaktuara në Konventë. Neni 3 i Protokollit nr. 1, që mishëron aftësinë e individit për të ndikuar në përbërjen e pushtetit ligjvënës, nuk përjashton në këtë mënyrë që kufizimet mbi të drejtat zgjedhore t'i vendosen një individit i cili, për shembull, ka abuzuar seriozisht një pozitë publike ose sjellja e të cilit kërcënoi të minonte sundimin e ligjit ose themelet demokratike.
108. Në kontekstin e kufizimeve të punësimit të vendosura ndaj zyrtarëve publik për arsye politike, GJEDNJ konstatoi se neni 10 i Konventës mund të zbatohet në lidhje me shkarkimin e tyre. Shkelje e nenit 10 u gjet në këtë aspekt në rastin *Vogt* (cituar më lart, paragrafët 43-44), ku parashtruesi i kërkesës u shkarkua si nëpunës civil në lidhje me aktivitetet e saj specifike si anëtare e Partisë Komuniste në Gjermaninë Perëndimore. Megjithatë, në rastin *Volkmer kundër Gjermanisë* (vendim), nr. 39799/98, 22 nëntor 2001) dhe *Petersen kundër Gjermanisë* (vendim) nr. 39793/98, GJEDNJ 2001-XII), Gjykata i deklaroi të papranueshme si të pabazuara ankesat e parashtruesve nëpunës civil, sipas nenit 10 lidhur me shkarkimin e tyre për shkak të bashkëpunimit të tyre me regjimin dhe shërbimet sekrete të ish-Republikës Demokratike Gjermane. Në rastin *Sidabras dhe Džiautas kundër Lituaniës* (nr. 55480/00 dhe 59330/00, paragrafët 51-62, GJEDNJ 2004-VIII), GJEDNJ konstatoi shkelje të nenit 14 të marrë në lidhje me nenin 8 përkitazi me ekzistencën e kufizimeve të gjera që u ndalonin ish-zyrtarëve të KGB-së në Lituani qasjen në fushat e ndryshme të punësimit në sektorin privat, të cilat u futën pothuajse një dekadë pas

rivendosjes së pavarësisë së Lituaniës. Në të njëjtën kohë, duhet të theksohet se shkarkimi i atyre parashtruesve nga pozitat e tyre, përkatësisht, një inspektor tatimor dhe prokuror, për shkak të punës së tyre të mëparshme në KGB nuk konsiderohej të përbënte ndërhyrje në të drejtat e tyre sipas nenit 10 të Konventës (*ibid*, paragrafët 67-73).

109. Gjithashtu, në këtë kontekst është e rëndësishme të theksohet se neni 3 i Protokollit nr. 1, ose dispozitat e tjera të Konventës, nuk i pengojnë, në parim, Shtetet Kontraktuese që të fusin skema politike të përgjithshme nëpërmjet masave legjislative, ku një kategori apo grup i caktuar individësh trajtohet ndryshe nga të tjerët, me kusht që ndërhyrja në të drejtat e kategorive ose grupit ligjor në tërësi të mund të arsyetohet sipas Konventës (Shih, në kontekstin e një ndalimi legjislativ të një zyrtari policor nga përfshirja në aktivitete politike, të dëgjuar nga Gjykata sipas neneve 10 dhe 11 të Konventës, rasti *Rekvényi*, cituar më lart, paragrafët 34-50 dhe 58-62).
110. Në rastin *Rekvényi* nuk është konstatuar asnjë shkelje e Konventës në atë që legjislacioni vendas në fjalë është vlerësuar të jetë mjaft i qartë dhe i saktë sa i përket përcaktimit të kategorive të personave të prekur (pjesëtarë të forcave të armatosura, policisë dhe shërbimeve të sigurisë) dhe sa i përket fushëveprimit të zbatimit të kufizimit ligjor të kontestuar, qëllimi themelor i statutit për përjashtimin e të gjithë grupit nga aktivitetet politike në pajtim me kërkesat e proporcionalitetit sipas neneve 10 dhe 11 të Konventës. Prandaj, nuk ishte thelbësore për vlerësimin e GJEDNJ-së mbi përputhshmërinë e masave të kontestuara me Konventën, pavarësisht nëse parashtruesi i kërkesës në atë rast mund të kishte kërkuar nga gjykatat vendase që të shqyrtojnë nëse përfshirja e tij politike përbënte një rrezik të mundshëm për rendin demokratik (*ibid*). Në mënyrë të ngjashme, në rastet *Podkolzina dhe Melnychenko*, të dyja cituar më lart, GJEDNJ nuk deklaroi që Konventa kërkoj që gjykatat vendase të autorizoheshin për të shqyrtuar raste të tilla siç është proporcionaliteti i detyrimeve ligjore të vendosura ndaj këtyre parashtruesve për të respektuar gjuhën dhe vendbanimin me qëllim që të ushtrtojnë të drejtat e tyre për të kandiduar në zgjedhje, duke qenë se këto kërkesa ligjore ishin në vetvete krejtësisht të pranueshme nga pikëpamja e Konventës.
111. Nga analiza e mësipërme rrjedh se, përderisa vetë dallimi ligjor është proporcional dhe jodiskriminues për të gjithë kategorinë ose grupin e specifikuar në legjislacion, detyra e gjykatave të vendit mund të kufizohet në përcaktimin nëse një individ i veçantë i takon kategorisë së kontestuar ose grupit ligjor. Kërkesa për “individualizim”, që është domosdoshmëri e mbikëqyrjes nga autoritetet gjyqësore vendase të proporcionalitetit të kufizimit ligjor të kontestuar në pikëpamje të karakteristikave specifike të secilit rast, nuk është parakusht i përputhshmërisë së masës me Konventën.
112. Neni 3 i Protokollit nr. 1 trajton vetëm zgjedhjen e organit ligjdhënës. Kjo shprehje, megjithatë, nuk përkufizon vetëm parlamentin shtetëror. Struktura kushtetuese e shtetit në fjalë duhet të shqyrtohet (*Timke kundër Gjermanisë*, Vendim i Komisionit). Në përgjithësi, fushëveprimi i nenit 3 të Protokollit nr. 1 nuk i mbulon zgjedhjet lokale, qoftë komunale (*Xuereb kundër Maltës*; *Salleras Llinares kundër Spanjës*) ose rajonale (*Malarde kundër Francës*). GJEDNJ-ja ka konstatuar se pushteti për të nxjerrë rregullore dhe nën-ligje, që

- i është akorduar autoriteteve lokale në shumë vende, duhet dalluar nga pushteti ligdhënës, i cili përmendet në nenin 3 të Protokollit nr. 1, edhe pse pushteti ligdhënës mund të kufizohet vetëm në parlamentin shtetëror (*Mólka kundër Polonisë* (Vendim)).
113. Pavarësisht nga kjo, Gjykata konsideron se parimet e nxjerra nga jurisprudenca e GJEDNJ-së përkitazi me garancitë e nenit 3 të Protokollit nr. 1 janë të dobishme për kontestet zgjedhore komunale në Republikën e Kosovës dhe posaçërisht për rastin në shqyrtim.
  114. Të drejtat e garantuara me nenin 3 të Protokollit nr. 1 nuk janë absolute dhe iu nënshtrohen kufizimeve të nënkuptuara (*implied limitations*). Koncepti i kufizimeve të nënkuptuara do të thotë se GJEDNJ-ja nuk zbaton testet tradicionale të domosdoshmërisë (*necessity*) ose të nevojës së ngutshme shoqërore (*pressing social need*) që përdoren në kontekst të neneve 8 dhe 11 të KEDNJ-së. Gjatë shqyrtimit nëse është respektuar neni 3 i Protokollit nr. 1, GJEDNJ-ja është përqendruar kryesisht në dy kritere: nëse ka pasur arbitraritet ose mungesë të proporcionalitetit dhe nëse kufizimi ka ndërhyrë në lirinë e shprehjes së opinionit të popullatës. Veç kësaj, GJEDNJ-ja nënvizon nevojën për të vlerësuar çdo legjislacion zgjedhor duke marrë parasysh evolucionin politik të vendit në fjalë, çka do të thotë se tiparet e papranueshme në një sistem mund të justifikohen në tjetrin (*Mathieu-Mohin dhe Clerfayt kundër Belgjikës*, paragrafi 52; *Ždanoka kundër Letonisë* [DHM], paragrafët 103-104 dhe 115).
  115. Duke iu referuar rekomandimeve të Komisionit të Venecias, GJEDNJ-ja kishte konstatuar se fazat paszgjedhore duhet të rrethohen nga garanci procedurale precize; procesi duhet të jetë transparent dhe i hapur, dhe vëzhguesit nga të gjitha partitë duhet t’iu lejohet pjesëmarrja, duke përfshirë përfaqësuesit e opozitës. GJEDNJ-ja kishte theksuar se, megjithatë, neni 3 i Protokollit nr. 1 nuk ishte parashikuar si kod për çështje zgjedhore i dizajnuar për t’i rregulluar të gjitha aspektet e procesit zgjedhor. Prandaj, niveli i shqyrtimit nga GJEDNJ-ja në një rast të caktuar varej nga aspekti i të drejtës për zgjedhje të lira. Shqyrtim më i shtrënguar duhet rezervuar për çdo shmangie nga parimi universal i të drejtës për të votuar, porse hapësirë më e gjerë e vlerësimit mund t’iu akordohet shteteve për masat që kanë parandaluar kandidatët në të drejtën e tyre për t’u zgjedhur. Shqyrtim edhe më pak shtrëngues duhet zbatuar në fazën teknike të numërimit të votave dhe hedhje të shënimeve në tabelë (*tabulation*). GJEDNJ-ja u ka akorduar liri të madhe të vlerësimit shteteve të paditura në çështjet zgjedhore dhe se ndonjë gabim ose parregullsi në vetvete nuk nënkupton shkelje të nenit 3 të Protokollit nr. 1. Shkelje mund të konstatohet në rastet e pengimit të votuesve ku në mënyrë flagrante është shtrembëruar rezultati zgjedhor, nuk ka pasur shqyrtim efektiv (substancial) të ankesave apo në rast të vlerësimit qartazi arbitrar apo të paarsyeshëm (*Davydov kundër Rusisë*, paragrafët 283-288).
  116. Gjykata konsideron se neni 45 i Kushtetutës nuk mund të lexohet i izoluar nga dispozitat tjera kushtetuese dhe se të drejtat që i mbron nuk janë absolute porse i nënshtrohen “kufizimeve të nënkuptuara”. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet nenit 64 të Kushtetutës që përcakton mënyrën e ndarjes së vendeve në Kuvendin e Republikës së Kosovës dhe nenit 73 të Kushtetutës i cili

përcakton se gjyqtarët, prokurorët dhe ushtruesit e tjerë të funksioneve publike të listuar shprehimisht në atë dispozitë, nuk mund të kandidohen dhe as të zgjidhen deputetë të Kuvendit, pa hequr dorë paraprakisht nga detyra e tyre. Pra, hartuesit e kushtetutës kanë vënë kushte që kufizojnë të drejtat zgjedhore çka lë të kuptohet se ato kufizime janë në pajtim me frymën e Kushtetutës lexuar si tërësi. Kushtetutëdhënësi kosovar po ashtu ka themeluar KQZ-së si organ të përhershëm për mbikëqyrjen e zgjedhjeve i cili, mes tjerash, ka për detyrë të respektojë dhe zbatojë afatet ligjore për ankesa dhe aspektet e tjera teknike siç janë përditësimi i listave të votuesve, numërimi i votave me kusht etj. Kushtetuta, ligjet zgjedhore dhe rregulloret zgjedhore të nxjerra nga KQZ-ja, sipas Gjykatës, duhet lexuar si një tërësi kushtetuese-ligjore dhe në harmoni me njëra tjetrën që përveç se akordon të drejta zgjedhore po ashtu edhe i kufizon ato. Gjykata po ashtu konsideron se nëse ndonjë kufizim përbën cenim ose jo të vetë thelbit të të drejtave zgjedhore, është diçka që përcaktohet nga rasti në rast.

117. Gjykata vëren se neni 45 i Kushtetutës përbëhet nga 3 paragrafë të veçantë dhe secili prej tyre ka elementet dhe rregullat përkatëse. Që të tre paragrafët duhet të lexohen së bashku dhe në ndërvarësi me njëri-tjetrin. Në mbështetje të arsyetimit të pretendimeve në rrethanat e rastit konkret, Gjykata do të fokusohet vetëm në paragrafin e parë të nenit 45 të Kushtetutës.
118. Paragrafi i parë i nenit 45 të Kushtetutës përcakton të drejtën për të zgjedhur (të drejtën aktive të votës), si dhe të drejtën për t'u zgjedhur (të drejtën pasive të votës). E drejta e parë, pra ajo aktive e votës, i takon vetëm individëve, pra personave fizik që janë shtetas të Republikës së Kosovës dhe që kanë arritur moshën 18 vjeç, qoftë edhe në ditën e votimit dhe në rast se e drejta e tyre nuk është e kufizuar me një vendim gjyqësor. E drejta tjetër, ajo pasive e votës, i takon kandidatëve si individë, përkatësisht si persona fizik, të cilët garojnë në zgjedhje, në nivel lokal apo qendror, si dhe subjekteve politike, përkatësisht personave juridik që garojnë në zgjedhje, në nivel lokal apo qendror. Edhe për të drejtën pasive të votës vlen kushti që të njëjtëve të mos i jetë kufizuar ushtrimi i kësaj të drejte me një vendim gjyqësor.
119. Këto dispozita kushtetuese deri më sot nuk janë trajtuar në merita. Gjykata ka pasur një numër të vogël të rasteve në të cilat pretendimet e parashtruesve të kërkesës janë ndërlidhur me nenin 45 të Kushtetutës. Në asnjërin prej këtyre rasteve, Gjykata nuk ka gjetur shkelje. Në fakt, në të gjitha ato raste, kërkesat e parashtruara janë refuzuar për njërin nga aspektet procedurale të pranueshmërisë (Shih, rastet e Gjykatës Kushtetuese: KI73/09, parashtrues *Mimoza Kusari-Lila*, Aktvendim i 19 shkurtit 2010; KI152/18, parashtrues *Shaqir Totaj*, Aktvendim për papranueshmëri i 17 janarit 2018; KI157/17 parashtrues *Shaip Surdulli*, Aktvendim për Papranueshmëri i 15 majit 2018). Rasti i tanishëm është rasti i vetëm/i dyti deri më tani në të cilin Gjykata vlerëson meritat e kërkesës.
120. Megjithatë, Gjykata vëren se praktika e GJEDNJ-së ka interpretuar nenin 3 të Protokollit 1 të KEDNJ-së si garanci për “të drejtën aktive të votës” dhe “të drejtën pasive të votës”. Në harmoni edhe me nenin 45 të Kushtetutës, e para nënkupton të drejtën për të zgjedhur, përkatësisht për të votuar, ndërsa e dyta të drejtën për t'u zgjedhur, përkatësisht për të kandiduar për pozitën e një

përfaqësuesi të zgjedhur. Të dyja ngërthejnë në vetvete garanci substanciale dhe procedurale. Megjithatë, Gjykata vëren që të drejtat pasive janë pajisur me më pak mbrojtje nëpërmjet praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së sesa të drejtat aktive (Shih, rastin e GJEDNJ-së, *Zdanoka kundër Latvisë*, nr. 58278/00, Aktgjykim i 16 marsit 2006, paragrafët 105-106). Praktika e GJEDNJ-së, në raport me të drejtat pasive është fokusuar dukshëm vetëm në verifikimin e mungesës së arbitraritetit në procedurat vendëse që mund të kenë rezultuar në diskualifikimin e një personi fizik apo juridik për të kandiduar në zgjedhje (Shih, rastet e GJEDNJ-së: *Zdanoka kundër Latvisë* cituar më lart, paragrafi 115; *Melnitchenko kundër Ukrainës*, nr. 17707/02, Aktgjykim i 19 tetorit 2004, paragrafi 57).

121. Përtej të drejtave aktive dhe pasive të votës, sipas praktikës më të re të GJEDNJ-së, neni 3 i Protokollit nr. 1 përfshin edhe "*periudhën paszgjedhore*" apo "*të drejtat paszgjedhore*". Në këtë kuptim, GJEDNJ-ja ka arsyetuar se esenca e zgjedhjeve të lira nënkupton një numër të drejtash zgjedhore që ngërthejnë standarde minimale e të cilat udhëheqin praktikat dhe institucionet e dizajnuara që të administrojnë votimin, numërimin dhe përcaktimin e rezultatit zgjedhor (Shih, rastin e GJEDNJ-së, *Davydov dhe të tjerët kundër Rusisë*, cituar më lart, paragrafët 284-285).
122. GJEDNJ-ja, ndër të tjera, ka shqyrtuar raste që përfshijnë ligjet që rregullojnë çështjet e regjistrimit të votuesve si parakusht për ushtrimin e lirë të të drejtave zgjedhore (*Partia Gjeorgjiane kundër Gjeorgjisë* nr. 9103/04, Aktgjykim i 8 korrikut 2008); detyrimin e shtetit për të organizuar zgjedhje të lira, përfshirë detyrimin e vendosjes së mekanizmave të cilët kanë kapacitetin të hetojnë pretendimet për parregullsi zgjedhore dhe për të përmirësuar dhe adresuar të njëjtat (*Namat Alijev kundër Azerbajxhanit*, nr. 18705/06, Aktgjykim i 8 prillit 2010); apo raste që ndërlidhen me nevojën për ekzistimin e një procesi gjyqësor përgjegjës për të shqyrtuar ankesat dhe kontestet zgjedhore. I njëjti përcaktoi se esenca e një të drejte zgjedhore mund të kufizohet, rrjedhimisht të cenohet, nëse nuk ka mjaftueshëm garanci për një sistem efektiv apelimi dhe të paanshëm (Shih, rastin e GJEDNJ-së, *Grosaru kundër Rumanisë*, cituar më lart).

(b) Zbatimi i parimeve të përgjithshme në rastin konkret

123. Gjykata vëren kjo kërkesë ngre çështje të ndërlidhjes dhe ndërveprimit të të drejtave aktive dhe pasive zgjedhore dhe përditësimit të listave të votuesve ndërmjet raundeve të votimit. Gjykata po ashtu vëren se pretendimet e ngritura në kërkesë janë shfaqur si rrjedhojë e kontesteve paszgjedhore, që në rastin konkret, kanë të bëjnë me numërimin e votave në raundin e dytë të votimeve që, sipas pretendimeve të parashtruesve të kërkesës, janë përcaktuese për fituesin e zgjedhjeve lokale për Kryetar të Komunës së Istogut.
124. Duke marrë parasysh atë që u tha më lart, në rastin konkret, Gjykata do të shqyrtojë pretendimet e parashtruesve lidhur me të drejtat e garantuara me Kushtetutë si vijon i) sa i përket të së drejtës aktive të votimit, ii) sa i përket të së drejtës pasive të votimit, dhe, iii) sa i përket periudhës paszgjedhore apo të drejtave paszgjedhore.

Sa i përket të drejtës aktive të votuesve

125. Gjykata rikujton se neni 45 i Kushtetutës përcakton të drejtën e individit për të zgjedhë (e drejta aktive e votës), kjo e drejtë u takon vetëm individëve, gjegjësisht personave fizik, të cilët janë shtetas të Republikës së Kosovës dhe i kanë mbushur 18 vjet, madje edhe në ditën e zgjedhjeve, dhe nëse kjo e drejtë nuk u është kufizuar me vendim gjyqësor.
126. Sipas nenit 3 të Protokollit nr. 1, GJEDNJ-ja konsideron se përjashtimi i cilitdo grup apo kategori të popullatës së përgjithshme duhet të jetë në përputhje me qëllimet bazë të nenit 3 të Protokollit nr. 1 (shih: *mutatis mutandis*, *Aziz kundër Qipros*, nr. 69949/01, paragrafi 28, GJEDNJ 2004-V). Në veçanti, Gjykata gjeti se legjislacioni vendës me të cilin janë përcaktuar kushtet për moshën minimale apo kushtet për vendin e banimit për të realizuar të drejtën e votimit, në parim, është në përputhje me nenin 3 të Protokollit nr. 1 (Shih, rastin *Hilbe kundër Lihtenshtajnit* (Vendim) 31981/96, GJEDNJ 1999-VI, shih, gjithashtu, rastin *Hirst*, i cituar në tekstin e mësipërm, paragrafi 62).
127. Në rastin konkret, Gjykata vëren se thelbi i ankesës së parashtruesit nuk ka të bëjë me mohimin e të drejtës së ndonjë individi për të votuar, gjegjësisht me kufizimin e të drejtës së votës me vendim të organit publik.
128. Gjykata rikujton se thelbi i ankesës së parashtruesve të kërkesës konsiston se mosnumërimi i votave të 52 (pesëdhjetedy) votuesve ka cenuar të drejtën aktive të 52 (pesëdhjetedy) votuesve që ka shkaktuar cenimin e të drejtës pasive të parashtruesit të parë të kërkesës (Gani Dreshaj), për t'u zgjedhur kryetar në Komunën e Istogut.
129. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se nga dokumentacioni i parashtruar nga ana e organeve publike rezulton se bëhet fjalë për 108 (njëqindetë) fletëvotime të refuzuara të personave që kanë votuar me kusht por që nuk kanë qenë në Listën Përfundimtare të Votuesve. Rrjedhimisht, Gjykata do të shqyrtojë pretendimin e parashtruesve të kërkesës duke pasur parasysh 108 (njëqindetë) votuesit, votat e të cilëve janë refuzuar, dhe nuk do të kufizohet vetëm në 52 (pesëdhjetedy) votues.
130. Gjykata vlerëson se mosnumërimi i 108 (njëqindetë) fletëvotimeve, në thelb, trajton çështjen e ndërvarësisë së të drejtës aktive të votuesve në fjalë me të drejtën pasive për t'u zgjedhur të pretenduar nga parashtruesit e kërkesës.
131. Për sa i përket pretendimit të lartpërmendur, Gjykata vëren se asnjëri prej atyre 108 (njëqindetë) votuesve nuk është ankuar në PZAP përkitazi me administrimin dhe numërimin e votave në QNR, sipas procedurës së paraparë me nenin 105 të Ligjit për Zgjedhjet e Përgjithshme. Gjithashtu, parashtruesit e kërkesës nuk mbështetën me dëshmi pretendimet e tyre, ata nuk i ofruan Gjykatës dëshmi se ndonjëri nga votuesit e kontestuar ka nisur procedura para organeve përkatëse në lidhje me kufizimin e të drejtës së tyre aktive të votës.
132. Po ashtu, për sa i përket të njëjtit pretendim, Gjykata vëren se nga përgjigjet e pranuar nga Komisioni i Venecias, në pjesën dërrmuese të rasteve, e drejta pasive e parashtruesve të kërkesës për t'u zgjedhur nuk shkon aq larg sa

kandidatit t'i jepet e drejta për t'u zgjedhur nga një grup i caktuar votuesish (Shih përgjigjet e Gjykatave Kushtetuese të Austrisë, Bullgarisë dhe Letonisë).

133. Në bazë të asaj që u tha më lart, Gjykata vëren se vendimet e kontestuara të organeve publike në rastin konkret, janë të bazuara në dispozitat përkatëse të ligjit zgjedhor. Ky ligj është zbatuar si duhet në rrethanat e rastit të konkret. Kushtetutshmëria e kornizës ligjore nuk shqyrtohet para Gjykatës dhe as nuk është ngritur ne kuptimin e te drejtës aktive te votës.
134. Rrjedhimisht, Gjykata konkludon se e drejta pasive e parashtruesve të kërkesës nuk është në lidhje të drejtpërdrejtë me të drejtën aktive të një grupi të caktuar votuesish e te cilët nuk kane kontestuar procedurat që kane rezultuar me anulimin e 108 (njëqindetë) votave te tyre para organeve kompetente publike.
135. Duke marrë parasysh të gjitha që u thanë, Gjykata konkludon se në rastin konkret garancitë kushtetuese në lidhje me të drejtën aktive zgjedhore të parapara me nenin 45 të Kushtetutës dhe nenin 3 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së nuk janë të aplikueshme në kontekstin e pretendimeve që kanë ngritur parashtruesit e kërkesës, ngase lënda e kontestit nuk është mohimi i të drejtës së ndonjë individi për të votuar, gjegjësisht kufizimi i të drejtës për të votuar me vendim të organit publik.

Sa i përket të drejtës pasive të votuesve

136. Gjykata rikujton se “*e drejta pasive e votuesit*“ sipas nenit 45 të Kushtetutës dhe nenit 3 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së nënkupton të drejtën për të qenë i zgjedhur, gjegjësisht për t'u kandiduar për pozitën e përfaqësuesit të zgjedhur. Kjo e drejtë nuk nënkupton të drejtën e ndonjë kandidati për të qenë i zgjedhur, kjo e drejtë nënkupton garancitë përmbajtësore dhe procedurale. Megjithatë, Gjykata vëren se të drejtat pasive janë më pak të mbrojtura përmes praktikës gjyqësore (Shih, rastin e GJEDNJ-së, *Zdanoka kundër Letonisë*, nr. 58278/00, Aktgjykim i 16 marsit 2006, paragrafët 105-106).
137. Gjykata vëren se e drejta pasive e votuesve, u takon kandidatëve si individë, gjegjësisht personave fizik të cilët kandidojnë në zgjedhjet e nivelit lokal dhe qendror, si dhe subjekteve politike, gjegjësisht personave juridik të cilët janë në garë në zgjedhjet e nivelit lokal ose qendror.
138. Praktika e GJEDNJ-së në raport me të drejtat pasive është dukshëm e fokusuar vetëm në verifikimin e mungesës së arbitraritetit në procedurat vendore që mund të kenë rezultuar me diskualifikimin e personit fizik dhe juridik që të kandidohet në zgjedhje (Shih, rastin e lartpërmendur *Zdanoka kundër Letonisë*, paragrafi 115; *Melnitchenko kundër Ukrainës*, nr. 17707/02, Aktgjykim i 19 tetorit 2004, paragrafi 57).
139. Gjykata vëren se parashtruesit e kërkesës nuk kontestojnë asnjë vendim të organit publik me të cilin ka ardhur deri tek diskualifikimi i ndonjë personi fizik apo juridik për t'u kandiduar në zgjedhje.

140. Rrjedhimisht, Gjykata konkludon se në rastin konkret garancitë kushtetuese në lidhje me të drejtën pasive zgjedhore të parapara me nenin 45 të Kushtetutës dhe nenin 3 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së nuk janë të aplikueshme sepse objekt i kontestit nuk është diskualifikimi i ndonjë personi fizik apo juridik për t'u kandiduar në zgjedhje.

Sa i përket periudhës paszgjedhore apo të të drejtave paszgjedhore

141. Për qëllimet e këtij testi, Gjykata do të përdorë Kodeksin e Praktikës së Mirë në Çështje Zgjedhore (Doracaku dhe Raporti Shpjegues) (CDL-AD (2002) 23 rev), të miratuar nga Komisioni Evropian për Demokraci përmes Ligjit ("Komisioni i Venecias") në seancën e tij 51 dhe 52 (5-6 korrik dhe 18 dhe 19 tetor 2002) (në tekstin e mëtejme: Kodi i Praktikës së Mirë).
142. Gjykata përsërit se Kodi i Praktikës së Mirë në Çështjet Zgjedhore të Komisionit të Venecias i kushton vëmendje të konsiderueshme procesit të numërimit, bartjes dhe tabelimit të rezultateve, duke insistuar që ky proces duhet të jetë transparent dhe i hapur, si dhe që vëzhguesit dhe përfaqësuesit e kandidatëve duhet të lejohen të jenë të pranishëm dhe të sigurojnë kopje të procesverbalit (Shih, seksionin I.3.2 të Kodit). Në të njëjtin kuptim, Raporti Shpjegues i Kodit përmban disa rekomandime shtesë të cilat lidhen me procesin e numërimit, evidentimit të rezultateve dhe bartjen e tyre në organin më të lartë (Shih, Arsyetimin, seksionet I.3.2.2.4. (Numërimi) dhe I.3.2.2.5 (Bartja e rezultateve)). Raporti propozon që vëzhguesit, mediet dhe të tjerët që janë të autorizuar për të qenë të pranishëm në vendvotimin kanë të drejtën të jenë të pranishëm gjatë numërimit dhe që duhet të ekzistojnë "kopje të mjaftueshme të procesverbalit për procedurën në mënyrë që të sigurohet se të gjithë personat e lartpërmendur e kanë marrë nga një kopje". Për më tepër bartja e rezultateve - "operacion vital rëndësia e të cilit shpesh anashkalohet" - gjithashtu duhet të zbatohet në mënyrë të hapur dhe të kontrolluar, ku personi i cili i bartë rezultatet, zakonisht kryesuesi i vendvotimit, duhet të jetë i shoqëruar nga anëtarët e tjerë të vendvotimit të cilët i përfaqësojnë partitë opozitare, e nëse është e nevojshme, me siguri të shtuar.
143. Këto rekomandime të detajuara pasqyrojnë rëndësinë e detajeve teknike, të cilat mund të jenë vendimtare për të siguruar një procedurë të hapur dhe transparente të vërtetimit të vullnetit të votuesve përmes numërimit të fletëvotimeve dhe evidentimit të saktë të rezultateve zgjedhore në të gjithë sistemin, nga votimi lokal deri në Komisionin Qendror të Zgjedhjeve. Ato konfirmojnë se në sytë e Kodit të Praktikës së Mirë në Çështjet Zgjedhore, fazat pas votimit të cilat kanë të bëjnë me numërimin, evidentimin dhe bartjen e rezultateve zgjedhore përbëjnë një pjesë të domosdoshme të procesit zgjedhor. Si të tilla, ato duhet të jenë të shoqëruara me garancitë e qarta procedurale, të jenë të hapura dhe transparente dhe të lejojnë vëzhgimin nga ana e anëtarëve në të gjithë spektrin politik, duke përfshirë edhe opozitën, në mënyrë që të sigurohet realizimi i parimit të lirisë së votuesve për të shprehur vullnetin e tyre dhe nevoja për luftimin e mashtrimit zgjedhor.
144. Është e saktë se neni 3 i Protokollit nr. 3 të Konventës nuk është konceptuar si kod për çështjet zgjedhore që synojnë rregullimin e të gjitha aspekteve të procesit zgjedhor (Shih, Partia Komuniste e Rusisë dhe të tjerët kundër Rusisë,

nr. 29400/05, paragrafi 108, 19 korrik 2012). Megjithatë, Gjykata tashmë ka konfirmuar se parimet e përbashkëta të trashëgimisë kushtetuese evropiane, të cilat e përbëjnë bazën e çdo shoqërie vërtet demokratike, përfshijnë të drejtën e votës në kuptim të mundësisë për të votuar në mënyrë universale, të barabartë, pa pagesë në zgjedhjet e fshehta dhe të drejtpërdrejta të cilat mbahen në intervale të rregullta (Shih, Kodin e Praktikës së Mirë në Çështjet Zgjedhore). Neni 3 i Protokollit nr. 1 të Konventës shprehimisht parashikon të drejtën për zgjedhje të lira në intervale të rregullta me votim të fshehtë dhe parimet e tjera gjithashtu janë njohur në praktikën gjyqësore të institucioneve të Konventës (Shih, Partia Konservatore Ruse e Ndërmarrësve dhe të tjerët, 70). Në këtë mjedis, zgjedhjet e lira duhet të kuptohen edhe si e drejtë individuale edhe si detyrim pozitiv i shtetit, i cili përbëhet nga një numër i caktuar garancish, duke filluar nga e drejta e votuesve për të formuar lirisht opinionin, i cili shtrihet në rregullimin e kujdesshëm të procesit në të cilin vërtetohen, përpunohen dhe evidentohen rezultatet e votimit.

145. Njëkohësisht, Gjykata përsërit se niveli i kontrollit vetanak do të varet nga aspekti i caktuar i të drejtës për zgjedhje të lira. Prandaj, mbikëqyrja më e rreptë duhet të rezervohet për çdo devijim nga parimi i të drejtës universale të votës (Shih, Hirst (nr. 2), cituar më lart, paragrafi 62). Shteteve në të cilat masat i pengojnë kandidatët për t'u kandiduar në zgjedhje mund t'u afrohet një liri më e gjerë e vlerësimit, por një ndërhyrje e tillë nuk duhet të jetë joproporcionale (Shih, Krasnov dhe Skuratov kundër Rusesë, nr. 17864/04 dhe 21396/04, f. 65, 19 korrik 2007, dhe Partia Konservatore Ruse e Ndërmarrësve dhe të tjerët, cituar më lart, paragrafi 65).
146. Një kontroll edhe më pak i rreptë do të aplikohet në fazën teknike të numërimit dhe tabelimit. Duhet të merret parasysh fakti se ky është një proces i ndërlikuar, me shumë persona të përfshirë në disa nivele. Vetë gabimi ose parregullsia në këtë fazë vetvetiu do të nënkuptonte parregullsinë e zgjedhjeve, nëse respektohen parimet e përgjithshme të barazisë, transparencës, paanësisë dhe pavarësisë së administratës zgjedhore. Koncepti i zgjedhjeve të lira do të ishte i ekspozuar ndaj rrezikut vetëm nëse do të kishte dëshmi për shkeljet procedurale të cilat mund të pengonin shprehjen e lirë të opinionit të popullit, për shembull, nëpërmjet minimit të madh të qëllimit të votuesve; dhe ku ankesat e tilla nuk janë pranuar në mënyrë efikase në nivelin vendor. Për më tepër, Gjykata do të duhej të jetë e kujdesshme në dhënien e statusit të pakufizuar për kontestimin e kësaj faze të zgjedhjeve për pjesëmarrësit e caktuar në procesin zgjedhor. Kjo është veçanërisht rasti kur legjislacioni i brendshëm përmban kufizime të arsyeshme për aftësinë e votuesve të caktuar për të kontestuar rezultatet në njësitë e tyre zgjedhore, siç është kërkesa për kuorumin e votuesve (Shih, seksionin II.3.3 (f) të Kodit të Praktikës së Mirë). Megjithatë, shtetet duhet të sigurojnë një qasje të tillë në sistemin e ankimit, e cila to të ishte e mjaftueshme që garancitë sipas nenit 3 të Protokollit nr. 1 të jenë efektive gjatë gjithë ciklit zgjedhor. Në kontekstin rus, Vendimi i Gjykatës Kushtetuese i 22 prillit 2013, konfirmoi se votuesit e caktuar mund të kontestojnë rezultatet në njësitë zgjedhore në të cilat kanë votuar; ndryshimet e mëvonshme ligjore e kanë siguruar një status të tillë.
147. Prandaj, Gjykata konfirmon se vetëm parregullsitë serioze në procesin e numërimit dhe tabelimit të votave të cilat kanë mbetur pa shqyrtim efikas në

nivelin vendor mund të përbëjnë shkelje të së drejtës individuale për zgjedhje të lira të garantuar me nenin 3 të Protokollit nr. 1 të Konventës, si në aspektin aktiv, ashtu edhe në aspektin pasiv. Në pajtim me rolin e saj subsidiar, detyra e Gjykatës është e kufizuar në atë që të sigurohet se shqyrtimi në nivelin vendor (legjislacioni i brendshëm i një vendi) ofron garanci minimale procedurale dhe se gjetjet e autoriteteve vendore (gjykatave të rregullta) nuk janë arbitrare ose qartazi të paarsyeshme (Shih, Partia Komuniste e Rusisë dhe të tjerët, cituar më lart, paragrafët 116-17). Gjykata do të vazhdojë të analizojë ankesat e parashtruesve të kërkesës në pajtim me këtë (*Davydov kundër Rusisë*, paragrafët 283-288).

148. Gjykata, gjithashtu, përsërit se testi i GJEDNJ-së në rastin konkret, zbatohet në sfondin e kontestit paszgjedhor (të drejtave paszgjedhore) që ndërlidhet me numërimin e votave në raundin e dytë të votimit dhe përditësimin e listave zgjedhore. Gjykata ripërsërit se pretendimet e parashtruesve të kërkesës, në thelb, duhet të trajtohen kundrejt sfondit paszgjedhor dhe paralel me testin e lartpërmendur i cili është zhvilluar në praktikën gjyqësore e GJEDNJ-së.
149. Në këtë kuptim, Gjykata do të përdorë testin e GJEDNJ-së për të vërtetuar: (i) nëse legjislacioni zgjedhor ofron garanci minimale procedurale dhe ii) nëse vendimet e kontestuara të PZAP-it dhe Gjykatës Supreme janë arbitrare ose qartazi të paarsyeshme.
  - (i) *Nëse legjislacioni zgjedhor ofron garanci minimale procedurale*
150. Gjykata thekson se në këtë rast, korniza ligjore e cila rregullon të drejtën zgjedhore në Republikën e Kosovës nuk është objekt i shqyrtimit nga Gjykata, pra, nëse kjo kornizë është në pajtim ose jo me Kushtetutën, por nëse korniza ligjore e legjislacionit zgjedhor ofron garanci minimale procedurale. Objekt i shqyrtimit janë vendimet e kontestuara të PZAP-it dhe Gjykatës Supreme dhe nëse këto vendime mund të përballojnë testin e GJEDNJ-së, siç rezulton nga jurisprudenca e zhvilluar në lidhje me nenin 3 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së të cekur në paragrafin paraprak.
151. Sa i përket garancive minimale procedurale të legjislacionit zgjedhor, Gjykata vëren se sipas ligjeve zgjedhore në fuqi ekziston mundësia e ankesës ndaj çdo vendimi të KQZ-së në PZAP. Më tej, është parashikuar dyshkallshmëria, respektivisht mundësia që pala e pakënaqur të ankohet në Gjykatën Supreme ndaj vendimeve të marra nga PZAP-i.
152. Gjithashtu, mund të parashtrohet ankesë ndaj çdo vendimi të Qendrës së Numërimit dhe Regjistrimit brenda afatit prej njëzetekatër (24) orësh nga ndodhja e shkeljes së pretenduar.
153. Për më tepër, sipas legjislacionit zgjedhor të zbatueshëm, para certifikimit të rezultatit të zgjedhjeve, KQZ-a mund të urdhërojë rinumërimin e votave në cilindo vendvotim ose qendër të numërimit ose përsëritjen e votimit një qendër votimi ose në një komunë.

154. Më tej, Gjykata vëren se PZAP dhe Gjykata Supreme kanë mundësinë që në pajtim me legjislacionin në fuqi t'i anulojnë zgjedhjet në një ose në më shumë njësi zgjedhore nëse konsiderojnë se ekzistojnë parregullsi serioze zgjedhore.
155. Gjykata vëren se PZAP, pikërisht duke shfrytëzuar kompetencën e lartpërmendur për shkak të parregullsive të fletëvotimeve të pranuar përmes postës, kishte anuluar rezultatin e raundit të dytë të zgjedhjeve të 19 nëntorit 2017 dhe urdhëroi KQZ-në që ta përsërisë votimin për raundin e dytë të zgjedhjeve lokale për kryetar të Komunës së Istogut. Çka është tregues se PZAP-i është treguar posaçërisht i vëmendshëm për të siguruar korrektësi objektive të zgjedhjeve me qëllim të shmangies së shkeljeve serioze të raundit të dytë të zgjedhjeve për kryetar në Komunën e Istogut.
156. Nga sa më sipër, Gjykata konkludon e legjislacioni zgjedhor parashikon mundësinë e vendimmarrjes shumëshkallëshe sipas ankesave të organeve publike të pavarura dhe se ankesat janë efektive, si dhe që legjislacioni zgjedhor u ofron garanci të mjaftueshme procedurale palëve të pakënaqura për të kontestuar vendimet të cilat nuk janë në pajtim me legjislacionin zgjedhor.

ii) Nëse vendimet e PZAP-it dhe Gjykatës Supreme janë arbitrare ose qartazi të paarsyeshme

157. Për qëllime të testit të GJEDNJ-së, Gjykata sërish vë në spikamë arsyetimin e PZAP-it përkitazi me pretendimin për mosnumërimin e 52 (pesëdhjetë) votave të votuesve, që në thelb thekson: *“Lidhur me pretendimet e apeluesit se janë 50 fletëvotime që nuk janë numëruar sepse votuesit kanë arritur moshën madhore për të votuar mes datave 20.10.2017 dhe 17.12.2017, e cilat vota nuk janë numëruar, këto pretendime janë vlerësuar nga paneli si të pabazuar sepse Ekstrakti i Regjistrimit Qendror Civil ka përmbajtur të gjithë emrat e votuesve të regjistruar të moshës 18 vjeçare, duke përfshirë edhe ata që kanë mbushur 18 vjeç deri në ditën e zgjedhjeve, më 22 tetor 2017 [...] KQZ-ja gjatë procesit zgjedhor pranon tri 3 herë ekstraktin e regjistrimit civil nga Agjencia e Regjistrimit Civil. Herën e parë, jo më vonë se dy ditë pas shpalljes së datës së zgjedhjeve, herën e dytë jo më vonë 3 ditë para fillimit të periudhës së kundërshtimit të listës së votuesve, si dhe herën e tretë jo më vonë se dy ditë pas përfundimit të periudhës së kundërshtimit të LV-së. Të cilën listë votuesit kanë pasur mundësi që të kundërshtojnë gjatë periudhave të shqyrtimit të saj (listën e votuesve), nga ana e publikut dhe atë prej datës 29 gusht 2017 deri me datën 12 shtator 2017. Meqenëse lista e votuesve është certifikuar pasi ka kaluar afati i kundërshtimit, deri më datë 12.09.2017, dhe e njëjta listë e certifikuar është e vlefshme për një proces zgjedhor sepse certifikohet vetëm njëherë në një palë zgjedhje pavarësisht se sa zgjat periudha kohore e procesit zgjedhor, mbi këtë bazë votuesit që e kanë arritur moshën madhore gjatë periudhës kohore 22.10.2017 dhe 17.12.2017, nuk kanë mundur të jenë pjesë e listës së certifikuar të votuesve”.*
158. Gjykata rikujton se PZAP-i e mori këtë vendim pas një shpjegimi të hollësishëm të KQZ-së në lidhje me pranimin dhe refuzimin e votave me kusht “... është vërtetuar nga numri i përgjithshëm 481, i votave me kusht dhe votave VNPV, që i plotësojnë kriteret ligjore si fletëvotime të rregullta për numërim dhe procedim të mëtejshëm janë 309 vota, ndërsa 172 vota janë

refuzuar. Arsyeja pse janë refuzuar 172 fletëvotime ... është se të njëjtat nuk i kanë plotësuar kriteret ligjore, ngase 108 fletëvotime të refuzuara kanë të bëjnë se personat të cilët kanë votuar por që nuk kanë qenë në Listën Përfundimtare të Votuesve (LPV); 61 fletëvotime të refuzuara janë sepse personat që kanë votuar nuk kanë qenë votues respektivisht qytetar të Komunës së Istogut ku është mbajtur procesi zgjedhor; 2 fletëvotime janë refuzuar sepse votuesit që kanë votuar nuk kanë qenë të regjistruar si votues me nevoja të veçanta dhe 1 fletëvotim është refuzuar sepse votuesi përveç që ka votuar me kusht është vërtetuar se i njëjti ka votuar edhe si votues në vendvotimin e tij të rregullt”.

159. Gjykata vëren se Gjykata Supreme e kishte miratuar në tërësi arsyetimin e dhënë nga PZAP-i, prandaj, testi i GJEDNJ-së është i barasvlershëm për të dyja trupat gjykuese.
160. Gjykata vëren se KQZ-a ka certifikuar listën e votuesve bazuar në rregullin 3.3 të Rregullës Zgjedhore nr. 02/2013 të KQZ-së dhe se më vonë ka arsyetuar në detaje për ç’arsye votat e caktuara, 309 (treqindënëntë) sosh, janë pranuar si të rregullta, si dhe për ç’arsye 172 (njëqindeshtatëdhjetëdy) vota janë refuzuar si të parregullta.
161. Gjykata vëren se një arsyetim i tillë i KQZ-së është mbështetur nga PZAP-i dhe Gjykata Supreme, duke arsyetuar hollësisht bazuar në të cilat norma juridike kanë vepruar gjatë marrjes së vendimeve të kontestuara.
162. Prandaj, Gjykata konstaton se vendimet e kontestuara të PZAP-it dhe Gjykatës Supreme janë në pajtim dhe të përcaktuara me ligj, të arsyetuara dhe se të njëjtat nuk janë arbitrare ose qartazi të paarsyeshme. Është çështje tjetër nëse dispozita e lartcekur ligjore është në pajtim me Kushtetutën ose jo. Për këtë çështje, Gjykata që në fillim deklaroi se korniza ligjore e cila rregullon të drejtën zgjedhore në Republikën e Kosovës nuk është objekt i shqyrtimit në këtë rast.
163. Për sa i përket pretendimit të parashtruesve të kërkesës për përditësim të listave të votuesve, Gjykata vëren se vendimet e kontestuara të KQZ-së, PZAP-it dhe Gjykatës Supreme me janë nxjerrë duke u mbështetur në nenin 6 të Rregullores nr. 10/2013 të KQZ-së përkritazi me listat e votuesve, që përcakton: *“Lista e njëjtë e votuesve që është shfrytëzuar për zgjedhjet komunale, do të përdoret për raundin e dytë të zgjedhjeve për kryetarë të komunave”.*
164. Gjykata rikujton se neni 3 i Rregullës Zgjedhore për Krijimin, Konfirmimin dhe Kundërshtimin e Listës së Votuesve, nr. 02/2013, specifikon: *“3.3 Me qëllim të krijimit të listës së votuesve, KQZ-ja gjatë procesit zgjedhor pranon tri (3) herë ekstraktin e regjistrimit civil nga Agjencia e Regjistrimit Civil. Herën e parë, jo më vonë se dy ditë pas shpalljes së datës së zgjedhjeve, herën e dytë jo më vonë se 3 ditë para fillimit të periudhës së kundërshtimit dhe konfirmimit të Listës së Votuesve, si dhe herën e tretë jo më vonë se dy (2) ditë pas përfundimit të periudhës së kundërshtimit dhe konfirmimit të LV-së”.*
165. Gjithashtu, neni 10.4 i Ligjit për Zgjedhjet e Përgjithshme nr. 03/L-073, i ndryshuar dhe i plotësuar me Ligjin nr. 03/L-256, parashikon: *“10.4 Ankesa*

lidhur me përjashtim të padrejtë nga Lista e Votuesve, e rregullt apo përmes postës, duhet të pranohet nga gjykata e shkallës së parë brenda dyzet (40) ditëve para ditës së zgjedhjeve”.

166. Përdorimi i listës së njëjtë të votuesve nga KQZ-ja edhe për raundin e dytë të procesit zgjedhor, që më vonë u vërtetua si e ligjshme me vendimet e kontestuara të PZAP-it dhe Gjykatës Supreme nuk përbën ndryshim të papritur dhe të paparashikuar të praktikës zgjedhore ose të bazës ligjore çka mund të ndikonte në shtrembërim flagrant të procesit zgjedhor. Për parashtruesin e kërkesës, sikurse për të gjithë pjesëmarrësit në garën zgjedhore, mospërditësimi i listës së votuesve për raundin e dytë të votimeve ka qenë fakt i njohur qysh nga fillimi i procesit zgjedhor duke pasur parasysh kushtin e përcaktuar nga neni 6 i Rregullores nr. 10 përkitazi me listat e votuesve (shih anasjelltas, *Paschalidis, Koutmeridis dhe Zaharakis v. Greqisë*). Veç kësaj, përdorimi i listës së njëjtë të votuesve nga KQZ-ja ka qenë i vlefshëm për të gjitha Komunat ku është mbajtur raundi i dytë i votimit dhe jo vetëm për zgjedhjet komunale në Istog.
167. Rrjedhimisht, Gjykata konstaton se vendimet e kontestuara, për sa i përket përditësimin të listave të votuesve, të PZAP-it dhe Gjykatës Supreme janë në përputhje me ligjin e përcaktuar, të arsyetuara dhe se të njëjtat nuk janë arbitrare ose qartazi të paarsyeshme.
168. Përkitazi me natyrën e shkeljeve që mund të çojnë në shpalljen e zgjedhjeve të pavlefshme, Gjykata Kushtetuese e Bullgarisë kishte përcaktuar: *“Shpallja e zgjedhjeve të pavlefshme mund të kushtëzohet vetëm nga shkeljet posaçërisht serioze kurdo që Gjykata Kushtetuese konstaton se procesi zgjedhor ka qenë i papajtueshëm me parimet bazike demokratike e kushtetuese që janë relevante për të drejtën e votimit dhe janë flagrante dhe të shpeshta deri në atë masë sa që në tërësi e zhvleftësojnë procesin dhe rezultatin zgjedhor...Gjykata Kushtetuese konsideron se shkeljet e tilla mund të jenë si rrjedhojë e dështimit për t'i hapur vendvotimet; pengesat ndaj votuesve për të pasur qasje ndaj vendvotimeve; zëvendësimin të fletëvotimeve dhe listave të votuesve mu në ditën e zgjedhjeve për ta cenuar procesin e votimit; trysnia e fortë e ushtruar ndaj votuesve për t'i shkurajuar ata për të dalë në vendvotime ose për t'i detyruar ata që ta votojnë kandidaturën që nuk është zgjedhje e tyre”* (shih, Gjykata Kushtetuese e Republikës së Bullgarisë, Vendim nr. 5 i 9 qershorit 2013 në rastin kushtetues nr. 13/2013).
169. Nga sa më sipër, Gjykata përfundon se vendimet e kontestuara të PZAP-it dhe të Gjykatës Supreme janë në përputhshmëri me nenin 45 [Të Drejtat Zgjedhore dhe të Pjesëmarrjes] të Kushtetutës në lidhje me nenin 3 të Protokollit Nr. 1 të KEDNJ-së.

Kërkesa për masë të përkohshme

170. Gjykata rikujton se parashtruesit e kërkesës gjithashtu kërkojnë nga Gjykata caktimin e masës së përkohshme për të ndaluar: *“zbatimin e vendimit të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve (KQZ) për certifikimin e rezultatit të raundit të dytë të zgjedhjeve për kryetar të komunës së Istogut të 27 dhjetorit 2017 deri në vendosje meritore të kësaj çështje nga Gjykata Kushtetuese”.*

171. Gjykata vëren se parashtruesit e kërkesës kërkojnë caktimin e masës së përkohshme sepse “... është në interesin e përgjithshëm që të caktohet masa e përkohshme deri në marrjen e vendimit meritor për këtë çështje për arsye se, çdo shkelje e të drejtave kushtetuese gjatë procesit të votimit dhe/ose gjatë administrimit të numërimit në QNR padyshim ndikon në shtrembërimin e rezultatit prandaj rezultati aktual nuk e reflekton vullnetin e qytetarëve të Komunës së Istogut”.

172. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet nenit 27 [Masat e përkohshme] të Ligjit, që parasheh:

1. “Gjykata Kushtetuese sipas detyrës zyrtare ose me kërkesë të palës mund të vendos përkohësisht masa të përkohshme ndaj një çështjeje që është objekt i procedurës, nëse këto masa janë të nevojshme për të evituar rreziqe ose dëme të pariparueshme, ose nëse marrja e këtyre masave të përkohshme është në interes publik”.

173. Gjykata po ashtu i referohet rregullit 57 (4) të Rregullores së punës, që specifikon:

“Para se Kolegji shqyrtues të mund të rekomandojë pranimin e kërkesës për masë të përkohshme, ai duhet të konstatojë që:

“(a) pala që kërkon masën e përkohshme ka treguar rastin prima facie për meritat e kërkesës dhe, nëse akoma nuk është vendosur për pranueshmërinë e saj, rastin prima facie për pranueshmërinë e kërkesës;

(b) pala që kërkon masë të përkohshme ka dëshmuar se do të pësojë dëme të pariparueshme nëse nuk lejohet masa e përkohshme; dhe

(c) masa e përkohshme është me interes publik”.

174. Duke marrë parasysh se parashtruesve të kërkesës nuk u janë cenuar të drejtat e garantuara me nenin 45 [Të Drejtat Zgjedhore dhe të Pjesëmarrjes] të Kushtetutës, në kombinim me nenin 3 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së. Gjykata po ashtu refuzon kërkesën për caktimin e masës së përkohshme.

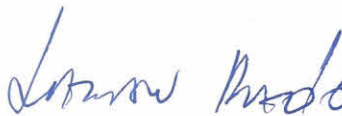
PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese, në pajtim me nenet 113.7 dhe 116.1 dhe 2 të Kushtetutës, me nenet 27, 47, 48 dhe 49 të Ligjit dhe rregullat 56 dhe 59 (1) të Rregullores së punës, njëzëri më 23 janar 2019

VENDOS

- I. TË DEKLAROJË njëzëri, kërkesën të pranueshme;
- II. TË KONSTATOJË njëzëri se Aktgjykimi i Gjykatës Supreme (AA.-U ZH. nr. 64/2017) i 26 dhjetorit 2017 dhe Vendimi i PZAP-it (ZL. A. nr. 1142/2017) janë në përputhshmëri me nenin 45 [Të Drejtat Zgjedhore dhe të Pjesëmarrjes] të Kushtetutës në lidhje me nenin 3 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së;
- III. TË REFUZOJË njëzëri, kërkesën për masë të përkohshme;
- IV. T'UA KUMTOJË këtë aktgjykim palëve;
- V. TË PUBLIKOJË këtë aktgjykim në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit;
- VI. Ky aktgjykim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtari raportues

Radomir Laban

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese

Arta Rama-Hajrizi